

ОСНОВНА ШКОЛА “ЂОРЂЕ ЈОВАНОВИЋ” СЕЛЕВАЦ

***ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА
за период 2025/2026. – 2028/2029. године***

Основна школа " Ђорђе Јовановић "

11407 Селевац

Број телефона: 026/ 371 - 090

Директор: Мирјана Велић

САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД

За период 2025/2026. – 2028/2029. године

НАЗИВ	Број стране
А) ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	
Српски језик и књижевност	
Енглески језик	
Ликовна култура	
Музичка култура	
Историја	
Географија	
Математика	
Биологија	
Техника и технологија	
Информатика и рачунарство	
Физичко и здравствено васпитање	
Б) ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	
Верска настава	
Руски језик	
В) СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	
Вежбањем до здравља	
Г) ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	
Час одељењског старешине	
Додатна настава	
Допунска настава	
Д) ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	
Српски језик и књижевност – Рецитаторска секција	
Српски језик и књижевност – Драмска секција	
Биологија – Еколошка секција	
Ликовна култура – Секција	

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

НАЗИВ		БРОЈ ЧАСОВА	
		недељно	годишње
Р.бр.	А) ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Српски језик и књижевност	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	2	72
4.	Музичка култура	2	72
5.	Историја	1	36
6.	Географија	1	36
7.	Биологија	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Техника и технологија	2	72
10.	Информатика и рачунарство	1	36
11.	Физичко и здравствено васпитање	3	72+54*
	У К У П Н О: А	25	918
	Б) ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава/Грађанско васпитање**	1	36
2.	Други страни језик	2	72
	У К У П Н О: Б	3	108
	У К У П Н О: А + Б	27	1026

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. бр.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026
2.	Слободне наставне активности***	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Ред. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности активности****	1	36
3.	Екскурзија	1 дан годишње	

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

**Ученик бира један од понуђених изборних наставних предмета

Напомена: У школи се као други страни језик изучава руски језик

***Слободне наставне активности Школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе слободних наставних активности које Школа нуди, а понуђени су у V разреду: Сачувајмо нашу планету, Чувари природе и Вежбањем до здравља

****Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са простором и људским ресурсима школе

Напомена: У Школском програму прецизиране су у посебном делу ваннаставне активности, генерално организоване кроз рад низа секција

Ред. бр.	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год
1.	Вежбањем до здравља	1	36
2.	Сачувамо нашу планету	1	36
3.	Чувари природе	1	36

Ред. бр.	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год
1.	Српски језик – Рецитаторска секција	1	36
2.	Српски језик – Драмска секција	1	36
3.	Ликовна култура – Секција	1	36
4.	Биологија – Еколошка секција	1	36
	У К У П Н О:	1	36

А) ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност

Разред: **ПЕТИ**

Годишњи фонд часова: **180**

Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално даповезује садржаје предметних области.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере оствареност и исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
Књижевност (70)	ЛИРИКА Народна песма: Вила зида град Народне лирске песме о раду (избор); народне лирске породичне песме (избор) Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина Војислав Илић: Зимско јутро Милован Данојлић: Шљива / Десанка Максимовић: Сребрне плесачице	– разликује књижевни и некњижевни текст; – упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности; – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на	Дијалогска, монолошка, текст метода, метода	Слуша, чита, бележи, доноси логичке закључке, приповеда, понавља, реагује на захтеве, поставља питања, одговара на питања, учествује у дијалогу, изражајно казује и рецитије, истражује, п- Слушање - читање - Писање	Помаже ученицима при изговору, доноси наводи на самостално размишљање, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на ангажовање. Објашњава, коментарише, исправља, саветује, усмерава, демонстрира, похваљује добро урађене	Писмено и усмено изражавање, контролни тест . Писмено и усмено изражавање, писмени задатак Писмено и усмено изражавање, наставни листићи Писмено и усмено изражавање, .	компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција.

	Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, ономатопеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.	натприродној мотивацији; – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповеда- ча у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;		- Описивање - Гледање - Измишљање - Размишљање - Рецитовање - Причање, препричавање и описивање. - Користи изворе информација - Говорење - Казивање књижевног текста. - Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. - Сценскоизвођењетекста (драмско и луткарско). - Богаћење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. - Разговорне, ситуационе и језичке игре. - Стварне и симулиране ситуације. - Слушна порука. - Аудио-визуелни записи. - Игре за развијање слушне пажњерезентује	вежбе Приближава градиво ученицима, подстиче ученике на рад, - Планира - Организује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - Прати ефекте сопственог рада и рада ученика - Мотивише - Преноси информације - Бира методе и технике - Упознаје индивидуалне способности и карактеристике сваког ученика - Формира групе - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада	писмени задатак, наставни листићи	
--	---	---	--	---	--	--	--

					ученика -Ствара демократску атмосферу -Подстиче, подржава -Обезбеђује да се свако осећа уважено и поштовано иако изражава различно мишљење помаже,		
	ЕПИКА Народна песма: Свети Саво Народна песма: Женидба Душанова(одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) Еро с онога свијета Дјевојка цара надмудрила Милован Глишић: Прва бразда Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак) Бранко Ћопић: Поход на Мјесец Иво Андрић: Мостови Данило Киш: Дечак и пас Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сма- трати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) Антон Павлович Чехов: Шала	– процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шалив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно- последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и					

		филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					
	КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.	– развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					
	ДРАМА Бранислав Нушић: Кирија Душан Радовић: Капетан Џон Пиплфокс Љубиша Ђокић: Биберче Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња.	– развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи					

	Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма.	ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;					
	НАУЧНО ПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ Вук Ст. Карацић: Моба и прело (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога) Доситеј Обрадовић: О љубави према науци М. Петровић Алас: У царству гусара (одломци) Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак) Избор из енциклопедија и часописа за децу	– развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну					

		представу и драмски текст;					
	ДОМАЋА ЛЕКТИРА: Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) Бранислав Нушић: Хајдуци Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) Марк Твен: Доживљаји Хаклберија Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци)) Игор Коларов: Аги и Ема Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) 						
	ДОПУНСКИ ИЗБОР: Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ћулића) Стеван Раичковић: Велико двориште (избор) / Мале бајке (избор) Иван Цанкар: Десетица Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и 						

	зврчке из античке Грчке (избор) / Густав Шваб: Приче из старине Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци) Никол Лезије: Тајна жутог балона Корнелија Функе: Господар лопова(одломак) Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак) Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позориште) Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор) Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец)						
ЈЕЗИК (70)	ГРАМАТИКА,МОРФОЛОГИЈА ,СИНТАКСА Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне;	– разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике у складу са нормом; – употребљава глаголске облике у складу са нормом; – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима); – доследно примењује правописну норму у					

	мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Граматика Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. логија, Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Синтакса Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се. Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (пре-	употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање); – правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице; – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму; – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; – користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог; – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту; – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке;					
--	--	---	--	--	--	--	--

	лазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење) Основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (пре-зентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину);апозиција. Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица Ви из поштовања. ПРАВОПИС Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта						
--	---	--	--	--	--	--	--

	(уместо наводника у управном говору). Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).						
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА(40)	Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безна-чајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. подрОсам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.	– процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.); – развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; – одреди тему и главне и споредне мотиве; – анализира узрочно-последично низање мотива; – илуструје особине ликова примерима из текста; – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности негује српску културно историјску баштину; – наведе примере личне добити од читања; – напредује у стицању читалачких компетенција; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну					

		представу и драмски текст;					
--	--	----------------------------	--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Историја ,верска настава,ликовна култура,музичка култура ,информатика и рачунарство

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

ИСТОРИЈА (говоримо о историјским приликама о којима говори дело и повезујемо са садашњим временом),

ВЕРСКА НАСТАВА (ученицима се скреће пажња на битне библијске приче и симболе),

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО (гледање и прављење ПП презентација за час)..

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Оспособљавање за правилну усмену и писану комуникацију стандардни књижевним језиком , допунска, додатна настава, индивидуални, саветод Васпитне: информисање, неговање културе лепог понашања, сарадња са ученицима и родитељима; Социјалне: стварање безбедног и стимулативног окружења, праћење адаптираности ученика и њиховог напредовања, инклузивно образовање тестирања, награђивања ученика
Најефикасније методе и облици рада	Дијалoшка, рад у пару, вербално-текстуалне, илустративно - демонстрац Облици рада: рад у пару, групни рад, фронтални, индивидуални
Избор наставних средстава	Пројектор,презентације Наставно - радна средства (уџбеници, приручници свеске итд. Демонстрациона средства (слике, модели, филмови, колекције) Аудиовизуелна (тонски наставни филм, телевизијска емисија).
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Летња учионица , Градска библиотека Удружења која се баве куктурном делатношћу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	различити облици стваралачког и истраживачког учења (приредбе, тематски конкурси, такмичења) - коришћење активних и флексибилних метода - стварање услова у којима ученик може да има самоконтролу и самопро
Могући застоји у раду	Слабо читање ,непознавање свих слова ,мешање ћирилице и латинице по већим бројем часова утврђивања градива - неиспуњавање радних обавеза -изостајање ученика са наставе - пандемија, елементарне непогоде
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, метода и техника за ученике којима је потребна подршка у учењу.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Континуирано формативно и сумативно оцењивање, самооцењивање Време: по завршетку области, на тромесечју, полугодишту

	Критеријуми: у којој мери је ученик савладао планиране исходе
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	- материјални и технички услови - подршка стручних сарадника - секције - развијање компетенција за целоживотно учење

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Српски језик и књижевност

Разред: ПЕТИ

Називнаставнетеме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Књижевност	СРП.ОО1.С.1.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. СРП.ОО1.Н.1.1.1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. – СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. – СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. – СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење).	СРП.ОО1.Н.2.1. Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. – СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. – СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. – СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. – СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке.	СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. – СРП.ОО1.Н.3.2. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету. – СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство – СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. – СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у

	СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место...). – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – СРП.ОО1.С.1.10. Издавају и именују поређење и персонификацију у тексту		стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика. – СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликов са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање. – СРП.ОО1.С.3.3. Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу.
Језик	– СРП.ОО1.Н.1.6. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; именују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин. – СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.1.12. У простој реченици одређују субјекат, глаголски предикат и прилошке одредбе за време, место и начин исказане речју или скупом речи; одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику.	СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. – СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. – СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају . – СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. – СРП.ОО1.О.2.5. Издавају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима – СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту. – СРП.ОО1.Н.2.6. Анализирају реченицу/текст издавајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима.	СРП.ОО1.О.3.1. Разговорно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. – СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чу – СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.

		– СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему.	
Језичка култура	– СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. – СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. – СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. – СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место...). – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног.	– СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. – СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. – СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. . – СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специфичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. – СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику.	– СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. – СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. – СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. – СРП.ОО1.С.3.6. Сналазе се у литератури и другим изворима сазнања. – СРП.ОО1.С.3.10. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја. – СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. – СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се

			могућностима варирања редоследа речи у реченици. – СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом.
--	--	--	--

ПРЕДМЕТ: енглески језик

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Оспособљавање ученика путем усвајања функционалних знања о језичком систему и култури и развијања стратегија учења страног језика за основну писмену и усмену комуникацију; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Слободно време (6) 2. Географске особине (6) 3. Лични идентитет (7) 4. Живи свет (8) 5. Школа и школски живот (8) 6. Здравље и гастрономске навике (7) 7. Спорт и историја (6) 8. Животни циклуси (7) 9. Путовања (10) 10. Писмени задаци (7)	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, фор- мулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.). Слушање и читање	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији: – разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једно- ставна језичка средства; – постави и одговори на једноставнија питања	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад -материјал са интерне	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци , тестови вештина, различите технике формативног оцењивања, ученички радови/пројек ти.	1. Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу

	једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање / поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентаци- ја пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио / видео записа, радио емисија и слично). Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу / журку или имејла / СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање /одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања / изговора. Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за пра- вљење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава. Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену че- ститку у усменом и писаном облику;	личне природе; у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге и одговори на њих; – упути једноставан предлог; пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; – разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује; разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуа-					9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција
--	---	---	--	--	--	--	---

	упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја. Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима / активностима и способности- ма; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја / активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.). Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима / активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја / активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл. Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и наме- рама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.). Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање	цијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; – да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи – / прави, напише рецепт и сл.); разуме честитку и одговри на њу; – упуту пригодну честитку; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја; разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способ- ности користећи неколико везаних исказа; разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; – размени информације у вези					
--	---	--	--	--	--	--	--

	решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа. Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.). Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка	са догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава; разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору и величинама; – опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима; разуме, тражи и даје једноставнија					
--	---	---	--	--	--	--	--

	обавеза и сл.). Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим инте-ресовањима, хобијима и стварима које воли / не воли, које му / јој се свиђају / не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе ствари које му / јој се свиђају / не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли / не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата. Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања. Слушање и читање	обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; – опише дневни / недељни распоред активности; – опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима; разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; – замени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; – представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обаве- за користећи одговарајућа језичка средства; разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседо- вање и					
--	---	--	--	--	--	--	--

	једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у ку- хињи ...); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена. (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа (<i>Mr, Miss, Mrs, Ms, Sir</i>); имена и надимци; начин писања адресе. географске карактеристике Велике Британије; биљни и животињски свет. прикладно позивање и прихватање/ одбијање позива. правила учтиве комуникације. традиционалне / омиљене врсте јела, значајни празници и догађаји и начин обележавања / прославе; честитање, породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања. историсјки догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости (историјска личност, писац, свакодневни живот и разонода; поро- дични односи, мимика и гестикација; употреба емотикона. јавни простор; типичан	припадност; – пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто; разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описива- ње интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишље- ње, изражава слагање/неслагање; разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; – пита и каже колико нечега има/ нема, користећи једноставија језичка средства; – на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/ каже/ израчуна колико нешто кошта; – састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет					
--	--	---	--	--	--	--	--

	изглед школ- ског и стамбеног простора; локалне мерне јединице (инч, стопа...); природа. климатски услови у Великој Британији; разлика у часовној зони (Београд – Лондон). понашање на јавним местима; значење знакова и симбола. породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини. интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм). поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специ- фични за циљну културу.	тестенине, три конзерве туњевине и сл.) изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.					
--	---	---	--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: српски језик, географија, историја, ликовна и музичка култура, информатика, час одељењског старешине, верска настава и грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање....

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: кроз све наставне теме, настава страног језика у свим разредима повезана је са свим предметима који се уче у основној школи

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави; израда програма ИОП 3 за надарене ученике
Најефикасније методе и облици рада	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра;

	-индивидуално. - фронтално -групни рад -материјал са интернета; - е-уџбеник
Избор наставних средстава	У свим разредима користе се уџбенички комплети „English Plus“, друго издање, издавачке куће „Нови Логос“
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	/
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Дозвољавање напредовања по сопственом темпу; рад на добрим особинама ученика; безбедна средина; самоевалуација; развијање креативности; награда и казна
Могући застоји у раду	/
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	/
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Напредовање ученика прати се по темама; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	/

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања налазе се у школском програму за осми разред.

ПРЕДМЕТ: Ликовна култура

Разред: **5**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ: Циљ наставе и учења ликовне културе је да ученик развија визуелно опажање ,стваралачко мишљење и естетске критеријуме како би био оспособљен за визуелну комуникацију и креативно решавање проблема,као и одговоран однос према наслеђу визуелне културе свог и других народа

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Ритам(8)	Ритам као део свакодневнице,Врсте ритма,Ритам који покреће,ритам у праисторији	*Опише ритам који уочава у природи окружењу и уметничким делима · Пореди утисак који на њу/њег	Монолошка,дијалогска,интерактивна,разговор,тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални,фронтални и рад у пару	Прати упуства наставника,разговара,коментарише,црта	Мотивише, даје упуства,клаификује,информише, подстиче	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема

		остављају различите врсте ритма · Гради правилан, неправиан, слободан визуелни ритам , спонтано или са одређеном намером · Користи у сарадњи са другима одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма · Разматра у групи како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити · Направи самостално импровизовани прибор од одабраног материјала · Искáže своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност	Цртачки и сликарски прибор, дигитални видеи и апликације, уметничке фотографије	, слискици ра, синтет ише искуства, креира, утврђује нова сазнања	кративност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште	по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Естетичка компетенција
2. Линија(26)	Линије и њихов ритам у природи и окружењу, Изражајност линија и грађење цртежа, врсте линија, врсте цртежа. Савремена средства за цртање. Линијама првих цивилизација	· Описи линије које се уочава у природи, окружењу и уметничким делима · Пореди утисак којина њега/ њу остављају различите врсте линија · Гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/ материјала · Користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа · Црта разноврсним прибором материјалом изражавајући замисао, идеју, машту, утиске и памћење опаженог · Разматра, у групи како је учио/лао изражајним својствима линија и где се та знања примењују · Искáže своје мишљење о	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки прибор, дигитални видеи и апликације, уметничке фотографије	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, синтетише искуства, креира, утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упутства, класификује, информише, подстиче кративност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште. Понајакже код изградње сопственог ликовног израза и аутентичност доживљаја	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности					
3.Облик(28)	Врсте облика, Својства облика. Распоред и кретање облика у простору. Светлост и опажање облика. Обликовање маштом и стилизација. Обликовање и преобликовање	- Пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима - Гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад - Наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон - Обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком - Преобликује предмет за рециклажу дајућиму нову употребну вредност - Комбинује ритам линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену - Објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе - Разматра, у групи како је учио /ла о облицима и где та знања примењује - Искаже своје мишљење о томе зашто је наслеђе визуелне културе важно	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки, вајарски и сликарски прибор и материјали, дигитални видео и апликације, уметничке фотографије	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, синтетише искуства, креира, утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упутства, класификује, информише, подстиче креативност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија Естетска анализа процеса реализације	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција
4. Визуелно споразумевање(10)	Визуелна комуникација, Визуелна комуникација некад и сад. Фотографско памћење (огледни час). Значај културног наслеђа (угледни час)	- Пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас - Примени знања о ритму, линији, облику и материјалу да би обликовао/ла убедљиву поруку - Изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном	Монолошка, дијалогска, интерактивна, разговор, тражење одговора путем реалне ситуације. Индивидуални, фронтални и рад у пару Цртачки, вајарски и сликарски прибор и материјали, дигитални видео и апликације, уметничке	Прати упутства наставника, разговара, коментарише, црта, слика и скицира, синтетише искуства, креира, утврђује нова сазнања	Мотивише, даје упутства, класификује, информише, подстиче креативност код ученика. имплицира, оплемењује дечији свет маште	Естетска анализа приоритетне области Практичан рад ученика по нивоима постигнућа могућности и склоности Дискусија	Компетенција за учење Дигитална компетенција Решавање проблема Естетичка компетенција

		комуникацијом · Тумачи једноставне визуелне информације · Објасни зашто је наслеђе културе важно	фотографије	рђује нова сазнања.Развија фотографско памћење	дечији свет маште.Град и и развија фотографско памћење	Естетска анализа процеса реализације. Презентација	
--	--	--	-------------	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик,историја,информатика...

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Културно наслеђе срба и другог народа кроз историју народа и језичке културе

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Индивидуална карактеристике, моторичке способности и релевантне чи усвојеног програма ликовне културе 4 разреда
Најефикасније методе и облици рада	Интерактивна, Монолошка, дијалогска и рад у пару или мањој групи
Избор наставних средстава	Цртачки, сликарски, вајарски прибор и материјали
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалитет села и историјско поднебље
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Особена потреба наставника да ученик добије повратну информацију о постицајно биће за развој-
Могући застоји у раду	Развој моторике и социолошки аспекти.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање програма и времену индивидуалном процесу реализације практичног рада.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	На сваком часу, кроз практичан рад и естетску анализу
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Развијање креативне атмосфере у школи и неговање колективне свести о позитивним рефлексима од сваког појединца.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Ликовна култура

Разред: 5

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Ритам 2. Линија 3. Облик	ЛИК.ОО.О.1.1.-Ученици повезују и користе у раду материјале и прибор са традиционалним	ЛИК.ОО.С.1.1.-Ученици објашњавају примену елемената и принципа у компоновању	ЛИК.ОО.Н.1.1.-Ученици тумаче значај кључних карактеристика

4. Визуелно споразумевање	техникама, ЛИК.ОО.О.1.2.-бирају и описују медиј и одговарајућу технику/апликацију којом најефикасније могу да изразе своја запажања, идеје и имагинацију. ЛИК.ОО.О.1.3.-Разматрају значај занимања у визуелним уметностима и утицај визуелне уметности на развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.О.2.1.-Ученици истражују и примењују у стваралачком раду изражајне могућности традиционалних материјала, алата, техника и савремених уређаја који се користе за обликовање визуелних садржаја. ЛИК.ОО.О.2.2.- Обликују ликовне радове од рециклираних материјала, употребљених предмета и амбалаже. ЛИК.ОО.О.2.3.-Повезују уметничка занимања са продуктом/делом визуелних уметности који уочавају у различитим ситуацијама. ЛИК.ОО.О.3.1.-Ученици изражавају своје идеје, доживљаје, осећања и машту, мотиве и поруке користећи различита средства и технике визуелних уметности. ЛИК.ОО.О.3.2.-Указују на улогу визуелне уметности у очувању животне средине у различитим животним и радним ситуацијама.	визуелних уметности. ЛИК.ОО.С.1.2.- Испољавају одговоран однос када објашњавају комуникативну функцију визуелних уметности и утицај на друштво и појединце. ЛИК.ОО.С.1.3,- Објашњавају која искуства, садржаје и естетске доживљаје имају као подстицај за развијање креативних идеја. ЛИК.ОО.С.1.4.-Објашњавају значај визуелних уметности, археолошког локалитета, музеја и експоната за културни идентитет, лични развој, као и развој локалне и шире заједнице. ЛИК.ОО.С.2.1.-Ученици плански примењују основна знања о материјалима, медијима, техникама, ликовним елементима, принципима ЛИК.ОО.С.2.2.-Препознају улогу и вредности визуелне уметности као саставни део свакодневног живота, нарочито као средство комуникације и као изражавање позитивне поруке која мотивише друге. ЛИК.ОО.С.2.3.-Препознају и представљају појаве са којима се свакодневно срећу користећи начела компоновања док стварају ликовне радове. ЛИК.ОО.С.2.4.-Самостално истражују различите изворе информација или наслеђе културе и користе одабрани појам, текст, визуелне, аудитивне и аудио-визуелне информације као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада ЛИК.ОО.С.3.1.-Ученици тумаче садржај ликовних дела, визуелних информација у свом раду и радовима других, уочавајући различита значења и идеје. ЛИК.ОО.С.3.2.-Описују усмено свој рад, естетски доживљај уметничких дела, својства материјала, техника и принципа компоновања (дизајна), природу и урбану средину користећи јасне и примерене појмове и изразе. ЛИК.ОО.С.3.3-Уважавају различитост у естетским доживљајима и начинима визуелног изражавања испољавајући разумевање и емпатију.	епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. ЛИК.ОО.Н.1.2.- Повезују водеће уметнике и њихова најпознатија дела смештајући их у епоху или друштвени контекст. ЛИК.ОО.Н.1.3. Процењују и наводе повезаност визуелне уметности, науке и других врста уметности. ЛИК.ОО.Н.2.1.-.Ученици анализирају форму и садржај уметничког дела према одабраним критеријумима, користе релевантне изворе за истраживање и селектовање података и информација на матерњем и страном језику. ЛИК.ОО.Н.2.2.- Смишљају једноставне интердисциплинарне пројекте који обједињују различите врсте уметности или уметност и науку. ЛИК.ОО.Н.3.1.-Ученици разумеју специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. ЛИК.ОО.Н.3.2.-Активно траже места и изворе где могу додатно проширити знања и интересовања и развијати своје вештине. ЛИК.ОО.Н.3.3.Прате и посећују догађаје културе у заједници, подстичу друге да се укључе у културни и уметнички живот заједнице или као публика или као учесници.
----------------------------------	---	---	--

ПРЕДМЕТ: Музичка култура

Разред: пети

Годишњи фонд часова: 72

Циљ: Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника	
ЧОВЕК И МУЗИКА	Човек у праисторији Улога музике у првобитном друштву. Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања). Магијска моћ музике. Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес. Покрет: порекло плеса. Слушање/доживљај ритма телом. Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. Човек Антике Божанска природа музике: – митолошка свест античког човека; – музички атрибути богова; – музика и држава. Музика у храму и музика на двору; Примери различитих инструмената и музичких облика у античким цивилизацијама. Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/ Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим. Појава првих нотација, пентатоника.	– наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; – објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; – искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; – реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музи- ку у смислу ритуалног понашања и пантеизма ; – идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.); – класификује инструменте по начину настанка звука; – опише	дијалогска, монолошка, демонстративна Фронтални Индивидуални Рад у пару Групни рад Основна наставна средства су: клавир, комплет Орфовог инструментарија за све ученике, табла са линијским системима, квалитетни уређај за слушање музике, а пожељни су и компјутер, уређај за емитовање, Ди-ви-ди са пратећом опремом. Очигледна наставна средства су: слике појединачних инструмената,	Слуша, пише, пева, анализира, одговара, дискутује, описује, свира, ствара, пројектује, анализира	Планира, предаје, објашњава, пише, пева, свира, прати, вреднује	Начин провере и оцене треба да подстиче ученика да напредује и активно учествује у свим видовима музичке активности. Постигнућа ученика ће се оцењивати усменом провером, краћим писаним проверама и провером практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања. Поред ових традиционалних начина оцењивања наставник ће користити и друге начине као што су: допринос ученика за време групног рада, израда креативних задатака на задату тему, рад на

		основне карактеристике удараљки; – препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; – изражава се покретима за време слушања музике; – вербализује свој доживљај музике; – идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; – анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; – илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона; – пева и свира самостално и у групи; – примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела,	гудачког и симфонијског оркестра, слике страних и домаћих композитора и извођача, угледних и значајних посленика из области музичке уметности, квалитетни снимци примера			пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе), специфичне вештине
--	--	--	---	--	--	--

		артикулација); – кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; – користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; – искаже своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – користи могућности ИКТ-а за слушање музике и извођење; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских				
--	--	--	--	--	--	--

		приредби, догађаја и пројеката.				
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани. Удараљке – настанак, првобитни облик и развој. Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената. Мелодијске удараљке.					
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Елементи музичке изражајности – темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа. Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.					
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста. Извођење дечијих, народних и уметничких игара. Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом.					
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, кори- стећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Осмишљавање музичких питања и					

	одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива. Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Израда једноставних музичких инструмената. Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.					
--	---	--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Историја, Страни језици, Математика, Биологија, Географија, Информатика и рачунарство, Верска настава, Грађанско васпитање

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

ИСТОРИЈА (биографије композитора, епохе у музици),

ВЕРСКА НАСТАВА (црквена музика),

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО (гледање и прављење ПП презентација за час)

МАТЕМАТИКА (метрика, такт)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Карактер, темперамент, брзина усвајања знања, ако је ученику неопходна помоћ и подршка увек је ту консултација са ПП службом. Као музички педагог тражим педагошки метод како ученика да заинтересујем и ангажујем да активно учествује у слободној активности. Ако је то ученик са развојним сметњама, укључујем циљане вежбе за изазове са којима се суочавају и остале ученике као подршка.
Најефикасније методе и облици рада	Методе: Дијалог, демонстрација, практичан рад Облици рада: Фронтални, Индивидуални, групни
Избор наставних средстава	Клавир, компјутер, видео бим, Орфов инструментариј, посебно наручена дидактичка средства за наставу слободних активности, за што већи ангажман ученика кроз игру.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Сарадња са Музичком школом „Божидар Трудић“ из Смедеревске Паланке
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Посећивање представа и концерата, организовање истих, дата слобода ученицима за осмишљавање игара и корелација са осталим предметима
Могући застоји у раду	Трема, страх од јавног наступа, немотивисаност за предмет и његову практичну примену кроз живот, евентуални застоји у настави због пандемиолошке ситуације у свету и код нас.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада тече без специфичности, из разлога што су ученици на време обавештени више пута
Праћење напредовања ученика/начин,	Начин: Педагошка свеска, ПП служба, разговор с родитељима, разредним старешином

време, критеријуми праћења	Време: Од почетка наставе слободних активности Критеријуми: Активност на часовима, креативност, заинтересованост, интеракција, знање, ангажовање, самостално иступање и групни рад
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Добра опремљеност школе која нам даје неизмерне могућности за рад

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред: ПЕТИ

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Теорија музике	МУЗ.ОО.О.1.1. Примењују ноте, нотне вредности, ознаке за метар, динамику, темпо и остала изражајна средства музичке уметности. – МУЗ.ОО.О.1.3. Дефинишу поделу инструмената према начину добијања звука и идентификују врсту инструмента према изгледу. – МУЗ.ОО.О.2.2. Изводе једноставну ритмичку пратњу коју су осмислили на ритмичким инструментима – МУЗ.ОО.О.2.3. Реагују покретима и изражавају се ликовним илустрацијама за време слушања музике. – МУЗ.ОО.О.3.1. Понашају се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама. – МУЗ.ОО.О.3.3. Усмено или писмено описују осећања и утисак о музичком делу. – МУЗ.ОО.О.3.4. Учествују у припремању културних манифестација, испољавајући способност комуникације и сарадње са члановима тима. – МУЗ.ОО.О.3.5. Објашњавају важност очувања музичког наслеђа.	– МУЗ.ОО.С.1.1. Користе музичку терминологију у тумачењу музичких појмова. – МУЗ.ОО.С.1.4. Тумаче коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности. – МУЗ.ОО.С.2.1. Разумеју улогу и место музике у народним обредима и обичајима свог и других народа. – МУЗ.ОО.С.2.3. Препознају инструмент или групу у музичкој композицији. – МУЗ.ОО.С.2.5. Изражавају доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност). – МУЗ.ОО.С.2.6. Импровизују једноставну мелодију и ритмичку пратњу користећи тело као инструмент. – МУЗ.ОО.С.3.1. Примењују и контролишу технику певања (држање тела, дисање, говорни апарат, дикција, артикулација). – МУЗ.ОО.С.3.2. Учешћем у групном музицирању испољавају и развијају толеранцију, самопоуздање, мултикултуралност, осећај припадности, поштовање различитости.	– МУЗ.ОО.Н.1.2. Анализирају извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/ виртуозност. – МУЗ.ОО.Н.1.3. Представљају начин повезаности музике (тематски, стилски, жанровски и сл.) са другим уметностима и областима ван уметности (књижевност, сценски покрет, ликовна уметност, религија, историја, медицина, спорт...). – МУЗ.ОО.Н.1.4. Користе могућности ИКТ-а за самостално истраживање аудио и видео записа музичких емисија из живота композитора и израду презентација. – МУЗ.ОО.Н.2.2. Класификују избор музичких дела према тематском, литерарном или ликовном садржају. – МУЗ.ОО.Н.2.3. Комуницирају у групи импровизујући мање музичке целине гласом, мелодијским инструментом или покретом. – МУЗ.ОО.Н.3.1. Учествују у креирању и реализацији културних манифестација, негујући тимску

			сарадњу и дајући критички осврт на изабране и/или изведене композиције.
--	--	--	---

ПРЕДМЕТ: Историја

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова: **36**

Циљ: Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ (6)	Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; разврста историјске изворе према	- Монолошко - дијалогска метода, -демонстративна метода, - илустративна метода, - текстуална уџбеник, школски историјски атлас, историјске зидне карте, и - Активно слуша - Упознаје нове наставне садржаје - Препознаје и именује историјске појмове и догађаје - Наводи и понавља, - дефинише и закључује Предлаже, дискутује	Одређује садржаје за реализацију циљева и исхода Организује и реализује наставни час Објашњава, обавештава, предлаже и подстиче Мисаоно активира и подстиче ученике Прати ток ученичких активности на часу Процењује рад ученика и сопствени рад	Усмена провера, писмена провера, вршњачко оцењивање Израда пројекта	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	1. Рад са подацима и информацијама; 2.Комуникација

		њиховој основној подели; повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);	Истражује,					
ПРАИСТОРИЈА (2)	Основни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Проширени садржаји Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).	– наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; – разликује основне одлике каменог и металног доба; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; – користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; – одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; – пореди			.			
СТАРИ ИСТОК (5)	Основни садржаји Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и станавања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (мо- нотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, циви-							

	лизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Проширени садржаји Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).	начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; – наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; – идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; – разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику,						
АНТИЧКА ГРЧКА (13)	Основни садржаји Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура.	– разликује врсте писама цивилизација Старог истока; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; – изложи, у усменом или писаном облику,						

	Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре). Проширени садржаји Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба.	историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у						
АНТИЧКИ РИМ (10)	Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава	историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; – прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; – визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом; – опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке; – лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; – приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; – пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у						

	и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	античкој Грчкој, – идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; – истражи основна обележја и значај религије старих Грка; – разликује легенде и митове од историјских чињеница; – наведе значај и последице освајања Александра Великог; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;						

		– израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; – користи основне историјске појмове; – лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; – наведе основне разлике између античке римске републике и царства; – разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; – истражи основна обележја и значај религије античког Рима; – илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и кул- турних достигнућа античког Рима на савремени свет; – пореди начин живота припадника различитих друштвених						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

		слојева у античком Риму; – наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; – користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Српски језик и књижевност, Географија, Ликовна култура, Музичка култура, Верска настава, Грађанско васпитање.

Међупредметно повезивање:

Српски језик: Учење о еповима и митовима старих народа, као што су грчки митови о боговима и херојима (нпр. „Илијада“, „Одисеја“). Читање текстова, анализа књижевних фигура, употреба стилских фигура у причама из тих времена.

Географија: Упознавање са географским положајем Месопотамије, Египта, Грчке и Рима, њиховим рекама, климатским условима и гео политичким значајем тих подручја. Учење о главним градовима (Бабилон, Атина, Рим) и њиховим географским карактеристикама.

Ликовна култура: Израда рељефа и мозаика из Египта и Грчке, цртање грчких стубова и амфора.

Музичка култура: Слушање и извођење музике инспирисане античким ритмовима, упознавање са античким инструментима.

Грађанско васпитање: Разговор о значају закона у друштву – повезаност са Хамурабијевим закоником.

Верска настава: Упознавање религијских веровања старих народа (нпр. политеизам у Египту и Грчкој) и разликовање од монотеизма – увод у историјску димензију вере.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Специфичне потребе ученика петог разреда на часовима историје проистичу из њихове развојне доби, претходног знања, интересовања и индивидуалних разлика. У овом узрасту ученици први пут систематски улазе у свет историје као научне дисциплине, што захтева посебан приступ у настави. Њихове
---	---

	потребе уважајам кроз развијање осећаја за временску димензију, визуелизацију и конкретне примере, активно учење и уважавање разлика у темпу и стилу учења.
Најефикасније методе и облици рада	Коришћење мултимедијалних садржаја, интерактивне игре и квизови, групни рад и дискусије, додељивање истраживачких задатака, редовно понављање и повезивање градива.
Избор наставних наставних средстава	Уџбеник, атласи, мултимедијални материјали, књиге и енциклопедије.
Које потенцијале локалне заједнице ћу користити и како	Посета локалитетима, сарадња са локалним установама и удружењима.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Активно учење кроз игру и симулацију. Пројектна и тимска настава. Увођење савремених технологија. Теренска настава и учење ван учионице. Повезивање са савременим животом. Индивидуализација наставе.
Могући застоји у раду	Недостатак мотивације код ученика, преоптерећеност градивом, недовољно развијене вештине читања и разумевања, недостатак наставних средстава и услова за рад, пасивност ученика у настави, разлике у предзнању и интересовањима и емоционалне и социолошке баријере.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/специфичности	Темпо рада на часовима историје у основној школи одређује се према узрасту ученика, сложености наставног садржаја и броју часова предвиђених планом и програмом. Он мора бити пажљиво усклађен како би омогућио квалитетно усвајање знања, развијање вештина и подстицање интересовања за предмет.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Време праћења на сваком часу, периодично, тематски и сумативно. Начин праћења - посматрање и бележење активности на часу, провера знања, самооцењивање и вршњачко оцењивање. Критеријуми за праћење напредовања - знање и разумевање садржаја, вештине и компетенције, однос према раду и предмету.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Просторни и материјално-технички услови школе, број ученика у одељењу, културни и друштвени контекст локалне заједнице.

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА ЗА КРАЈ 5. РАЗРЕДА

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске наратије у образовном и свакодневном контексту; издвајају и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из прошлости и садашњости и повезују их са временским и просторним оквирима; именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; показују историјски простор на историјској карти; разликују узроке од последица кључних догађаја; објашњавају значај научних открића, технолошких изума и уметничких дела за развој цивилизације.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; користе различите историјске и друге изворе информација у елементарном истраживању; издвајају, у изворима информација, податке који су кључни за тему на којој раде; читају податке са карте, из графикана и табела; препознају стереотипе, пропаганду и манипулацију у изворима; откривају различите погледе, вишеструке перспективе на исти догађај, појаву или личност; идентификују историјске теме у уметничким и књижевним делима.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама и резултатима њиховог изучавања; препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама; познају историјски развој људских права и објашњавају кључне појаве, догађаје и процесе као и улогу личности у њиховом развоју; објашњавају значај културно-историјског наслеђа и савремене историјске културе за формирање личног и групних идентитета; издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог и других народа; учествују у активностима чији је циљ неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје, као и очување културне баштине у непосредном окружењу.

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Основни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>	<i>Ученици:</i>
– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске наративе, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања	– ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле и/или графикана.	– ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1) Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације и повезују их са појмовима из других наставних предмета; објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости; повезују и објашњавају узроке и последице појава, догађаја и процеса у различитим историјским периодима; доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава, уметничких и научно-технолошких достигнућа у националној и општој историји у различитим временским и просторним оквирима.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Специфична предметна компетенција 3 (СПК3)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Средњи ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.5. Препознају и лоцирају историјски простор на географској карти и на примерима описују како су одлике географског простора утицале на одређене историјске догађаје и процесе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји.	– ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају. – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.С.2.7. Разликују историјски наратив од уметничке представе о историјској личности, догађају, појави и процесу. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија.	– ИСТ.ОО.С.3.1. Објашњавају значај историје (наука и наставни предмет) за формирање ставова и за лични развој; разумевање савремених друштвених токова. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествоју у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК1)

Ученици: имају развијен речник појмова и користе га за објашњавање специфичности појмова из историје цивилизације као и у комуникацији у школском и ваншколском окружењу; процењују значај историјских појава, догађаја, процеса и личности и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; анализирају повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје и процењују значај те повезаности за развој друштва и државе у националним оквирима; формулишу аргументе и објашњавају узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, културе, привреда и народи; процењују утицај научно-технолошких и уметничких достигнућа на живот појединца и група у прошлости и садашњости.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК2)

Исходи образовног циклуса (ИОЦ) – за крај првог циклуса обавезног образовања:

Напредни ниво		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
Ученици:	Ученици:	Ученици:
– ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.1.4. Анализирају на карактеристичним примерима повезаност појава, догађаја, процеса и личности из националне историје са појавама, процесима, догађајима и личностима из опште историје и процењују значај те везе за државу и друштво у националном оквиру. – ИСТ.ОО.Н.1.5. Повезују појаве, догађаје и процесе са динамиком промена граница на одређеном простору у различитим историјским периодима. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима, узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, државе, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.1.7. Повезују знања из историје са знањима из других наставних предмета при описивању и објашњавању научно-технолошких и уметничких достигнућа.	– ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода.	– ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе.

ПРЕДМЕТ: ГЕОГФИЈА

Разред: **5.**

Годишњи фонд часова: **36**

Циљ: наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

Кључни појмови садржаја: географија, васиона, Земља, атмосфера, хидросфера, биосфера.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начиностваривањаисхода			Начинпровер еоствареност иисхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активностуч еника	Активностнаст авника		
УВОД У НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ Број часова 1							
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА Број часова 1	Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи.	- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;				.	Компетенција за учење, Одговоран однос према околини, комуникација, одговоран однос према здрављу
ВАСИОНА Број часова 3	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвежђа. Сунчев систем:	- разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; - објасни и прикаже					Компетенција за учење, сарадња, комуникација, одговоран

	Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.	структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; - разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике; - одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене;					однос према здрављу, одговоран однос према околини, дигитална компетенција, решавање проблема
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА Број часова 31	Облик и димензије Земље, распоред копна и воде на Земљи Сила Земљине теже, глобус, екватор, полови.	помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континентата и океана;	Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, рад у паровима. Наставне методе: Монолошка, дијалогска метода, демонстративна метода, текстуална, илустративна, учење путем открића Наставна средства: Табла, слике, уџбеник, географски атлас, карта света, карта Европе, енциклопедија	активно слуша -упознаје нове наставне садржаје -препознаје и именује географске појмове и појаве -наводи и понавља -дефинише и закључује	одређује садржаје за реализацију циљева и исхода -организује и реализује наставни час -објашњава, обавештава, предлаже и подстиче -мисаоно активира и подстиче ученике -прати ток ученичких активности на часу -процењује рад ученика и сопствени рад	- усменма провера постигнућа, писмена провера и практични рад. Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада: писању и излагању презентација, различитим облицима групног рада, рад на пројектима и сл	
- Облик Земље и структура њене површине Број часова 2	Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи, при- видно кретање Сунца, локално време.	- примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач; разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље;					
- Земљина кретања Број часова 3	Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обда- нице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, тоplotни појасеви.	- повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом тоplotних појасева; - разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље;					
- Унутрашња грађа и рељеф Земље Број часова 10	Постанак и унутрашња грађа Земље, литосферне плоче: кретање плоча, промена положаја континентата. Вулканизам и земљотреси: елементи, настанак,						

- Ваздушни омотач Земље Број часова 6	зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса. Стене: магматске, седиментне, метаморфне. Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина. Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, раства- рање стена) и ветра. Човек и рељеф (позитивни и негативни утицаји).	- наведе спољашње силе (ветар, вода) Земље; - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); - разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ; - опише процес вулканске ерупције и њене последице; - помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; - помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; - разликује ерозивне и акумулативне процесе; - наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);					
- Воде на Земљи Број часова 7	Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак, влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај	- опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од појма клима; - наведе климатске					
- Биљни и животињски свет на							

Земљи Бројчасова 3	човека на климу). Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (тала- си, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода – поплаве и бујице, заштита вода од загађења. Распростирање биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света.	елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; - наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја); - уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја					
-------------------------------	---	--	--	--	--	--	--

		човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања; - помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; - помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; - опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; - наведе примере за заштиту живог света на Земљи.					
--	--	---	--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: биологија, физика, хемија,, математика, историја, информатика и рачунарство, ликовна култура

Географија у петом разреду корелира са српским језиком и књижевношћу (изградња речника, разумевање текстова), историјом (повезивање географских појмова са историјским догађајима), биологијом (упознавање флоре и фауне у различитим климатским појасевима) и другим предметима кроз обраду истих наставних тема у различитим контекстима

Примери корелација:

Српски језик и књижевност:

Учење географских појмова и терминологије.

Разумевање географских текстова и описа предела.

Писање састава на теме везане за географију.

Историја:

Упознавање са географским положајем старих цивилизација и њихових утицаја на развој историје.

Повезивање географских карактеристика подручја са догађајима из прошлости.

Биологија:

Истраживање биљног и животињског света у различитим природним регијама.

Разумевање утицаја климе и географских услова на развој живих бића.

Техничко образовање:

Моделирање географских објеката (планина, река).

Израда географских карата и дијаграма.

Ликовна култура:

Цртање и сликање географских предела.

Креативно изражавање на основу географских појмова.

Ове корелације помажу ученицима да стекну комплекснију слику света и разумеју како су различите области знања међусобно повезане.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Рад са ученицима петог разреда захтева уважавање њихових узрастних одлика, као и чињенице да је то њихов први сустрет са предметном на индивидуалним разликама у погледу начина, темпа учења и брзине напредовања.
Најефикасније методе и облици рада	Методе су: монолошка, дијалогска, демонстративна, илустрациона Облици рада су: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад
Избор наставних средстава	Географска карта, атлас, глобус, фотографије, илустрације, статистички материјал дигитални уџбеник, CD
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Животна средина ученика, природно окружење-опис природе, биљке, животиње, годишња доба
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Тематски дани везани за обележавање значајних датума, континуирано оцењивање, примена ИКТ у настави, дигитални уџбеник, сајтови презентације
Могући застоји у раду	Непредвиђене епидемиолошке, елементарне и друге ванредне околности, изостајање ученика са наставе, нередовно испуњавање радних обавеза
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Прилагођавање садржаја, техника, метода и темпа рада у зависности од специфичности ученика и одељења(израда ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализација
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин: формативно вредновање и сумативно оцењивање континуирано оцењивање са сталном повратном информацијом
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Техничко-материјални услови школе, неговање традиције и положај школе подстичу учење о предузетништву, поштовању културе свога и другог народа, развој међупредметних компетенција за учење, решавање проблема

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: географија

Разред: 5.

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Човек и географија	– ГЕО.ОО.О.1.1.1. Објашњавају својим речима предмет проучавања географије.	– ГЕО.ОО.С.1.1.1. Процењују повезаност географије са осталим природним и друштвеним наукама	– ГЕО.ОО.Н.1.1.1. Изводе закључке о утицајима појава у Сунчевом систему на географски омотач Земље.
Васиона	– ГЕО.ОО.О.1.1.2. Упореджују небеска тела на основу положаја, физичких и хемијских особина.	у истраживању просторних феномена.	– ГЕО.ОО.Н.1.1.3. Повезују процесе у Земљиним сферама са развојем и

Планета Земља	– ГЕО.ОО.О.1.4. Класификују Земљине сфере и њихове елементе на основу главних физичко-географских одлика. – ГЕО.ОО.О.2.1. Илуструју цртежом, скицом или моделом положај небеских тела у Сунчевом систему. – ГЕО.ОО.О.2.2. Очитавају вредности температуре ваздуха, ваздушног притиска и количине падавина помоћу аналогних и дигиталних мерних инструмената.	– ГЕО.ОО.С.1.2. Објашњавају облик, димензије и кретања Земље и њихове последице. – ГЕО.ОО.С.2.1. Утврђују односе величина и положаје планета на основу израженог сопственог модела Сунчевог система. – ГЕО.ОО.С.2.2. Демонстрирају Земљина кретања и њихове најважније последице помоћу глобуса и других модела. – ГЕО.ОО.С.2.4. Изводе закључке о метеоролошким појавама на основу резултата мерења климатских елемената у географској средини. – ГЕО.ОО.С.2.8. Изводе закључке о географским појавама на основу посматрања елемената географске средине.	функционисањем друштва у репрезентативним регијама Србије, Европе и света. ГЕО.ОО.Н.2.5. Самостално изводе закључке о појединим појавама у географској средини на основу једноставних мерења и на друге начине прикупљених података о њима.
------------------	---	---	--

ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: **144**

Циљ учења математике је да ученик, стицањем математичких знања и вештина, развије способности апстрактног и критичког размишљања, изгради позитиван однос према математици, овлада математичким језиком и писменим изражавањем, као и да стечено знање примени у даљем образовању и решавању проблема из свакодневног живота. Осим тога, наставом математике поставља се чврст темељ за даљи развој математичких концепата.

Тема	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Природни бројеви и дељивост	- Природни бројеви и основне рачунске операције - Једначине и неједначине - Појам скупа - Скуповне операције - Венови дијаграми и закључивање - Придруживање - Дељење са остатком - Дељивост - Својства дељивости - Услови дељивости неким бројевима - Прости и сложени бројеви - Растављање природних бројева на просте чиниоце - Највећи заједнички делилац - Најмањи заједнички садржалац	Ученик разуме појам природног броја и уме их правилно записати. Примењује четири основне рачунске операције над природним бројевима. Решава задатке са више рачунских операција уз поштовање приоритета рачунања. Ученик решава једноставне једначине са једном непознатом. Примењује једначине у текстуалним задацима. Упоредује вредности и решава неједначине са једном непознатом. Објашњава шта је скуп и наводи примере из реалног живота. Ученик разликује елементе скупа и уме их набројати или описати скуп. Примењује појмове уније, пресека и разлике скупова. Решава задатке који укључују више скупова и њихове односе. Ученик црта и тумачи Венове дијаграме за два и три скупа. Изводи логичке закључке на основу дијаграма и примењује их у текстуалним задацима. Ученик разуме појам функције као правила придруживања. Повезује елементе једног скупа са елементима другог скупа и бележи их (табеларно, графички или речима). Разуме појам дељења са остатком. Примењује дељење са остатком у свакодневним ситуацијама и задацима. Разликује дељиве и недељиве бројеве	Монолошко – дијалошка Фронтални Уџбеник Збирка задатака Табла Геометријски прибор	Учениц и прате наставу на часу Укључују се у дискусију Одговарају на питања Дају сугестије Редовно раде домаћи задатак Самостално вежбају код куће	Наставник свакодневно прати и бележи активност ученика на часу као и редовну израду домаћег задатка Задаје, прегледа и оцењује контролне вежбе и писмене задатке	Писмене провере Усмено испитивање	- Ученик самостално и активно приступа учењу математике и преузима одговорност за сопствени напредак. - Примењује различите стратегије учења и повезује нова знања са претходним. - Развија упорност и мотивацију у савладавању математичких изазова. - Ученик уочава и вреднује лепоту логичке структуре и уређености математичког мишљења. - Развија осећај за естетику кроз уређено и прецизно решавање математичких задатака. - Изражава креативност у приступу решавању проблема и представљању решења - Ученик развија

		у односу на дати делилац. Примењује правила дељивости у практичним задацима. Наводи и примењује основна својства дељивости.Разуме како се дељивост преноси у рачунским изразима. Препознаје да ли је број дељив са 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10 и 100. Примењује правила дељивости за проверу и анализу бројева. Ученик разликује просте и сложене бројеве. Наводи и препознаје просте бројеве до 100. Ученик раставља број на просте чиниоце користећи разлагање.Примењује разлагање у решавању задатака са НЗД и НЗС. Одређује НЗД за два или више бројева. Примењује НЗД у решавању реалних и текстуалних задатака (нпр. подела без остатка). Одређује НЗС за два или више бројева. Примењује НЗС у задацима који захтевају уједначавање (нпр. проналажење заједничког периода догађаја).				свест о одговорности према окружењу кроз анализу података и процену реалних ситуација. - Примењује математичка знања у контекстима који се односе на одрживи развој, штедњу ресурса и планирање. - Разуме значај тачности и поузданости података у доношењу одговорних одлука. - Ученик јасно и прецизно комуницира користећи математички језик, симболе и термине. -Уме да објасни поступке и решења задатака усмено и писмено. - Сарађује са другима у групном раду, поштујући туђе идеје и аргументе - Ученик показује иницијативу и самосталност у решавању математичких проблема. - Развија способности планирања, организовања и доношења одлука. - Повезује математичке
2. Основни појмови геометрије	- Тачке и праве у равни - Однос две праве у равни - Важне геометријске фигуре - Дужина дужи - Кружница и круг - Преношење дужи - Централна симетрија - Транслација - Паралелограм	Ученик препознаје и означава тачке, праве и полуправе у равни. Користи основне геометријске појмове у описивању положаја објеката у равни. Црта тачке и праве у равни помоћу лењира и троугла. Разликује и описује положаје две праве: паралелне, сечу се или поклапају. Препознаје и црта паралелне и нормалне праве. Примењује појам угла између две праве у једноставним ситуацијама. Идентификује, именује и описује				

		основне равне фигуре (троугао, четвороугао, круг, квадрат, правоугаоник, ромб, паралелограм). Разуме основна својства и разлике међу тим фигурама. Примењује знања о фигурама у решавању геометријских задатака. Мери дуж помоћу лењира и упоређује дужине. Преноси дуж помоћу шестара и лењира. Израчунава дужине засноване на подацима из задатака. Разликује појмове кружнице и круга. Препознаје елементе кружнице: центар, полупречник, пречник. Преноси дуж из једне позиције у другу помоћу шестара. Примењује технику преношења дужи у конструкцијама. Решава једноставне конструктивне задатке користећи преношење. Препознаје симетричне фигуре у односу на тачку. Конструише симетричне тачке, дужи и облике у односу на задату тачку. Примењује појам централне симетрије у анализи фигура. Разуме појам транслагације као "померања" фигуре у одређеном правцу. Црта и идентификује слике фигура насталих транслагацијом. Примењује транслагацију у једноставним геометријским задацима. Препознаје паралелограм и његова својства: супротне стране су једнаке и паралелне. Разликује паралелограм од осталих четвороуглова. Црта паралелограме уз познавање дужина и углова. Примењује својства паралелограма у решавању задатака.				садржаје са реалним и економским ситуацијама и препознаје њихову примену у предузетничком контексту. - Ученик прикупља, организује, анализира и тумачи податке. - Користи различите изворе информација (табеле, графиконе, дијаграме) за решавање задатака. - Оцењује поузданост података и доноси закључке на основу анализе. - Ученик примењује логичко размишљање у идентификовању и решавању различитих математичких проблема. - Креативно приступа задацима, испитује више могућих решења и оцењује њихову ефикасност. - Упорно и самостално ради на проналажењу решења, уз критичко разматрање грешака и корекцију поступака.
3. Угао	- Појам угла	Ученик разуме и дефинише угао као				

	- Конструктивно сабирање и одузимање углова - Врсте углова - Мерење углова - Угао између две праве - Углови на трансверзали - Углови паралелограма	део равни ограничен са две полуправе са заједничким почетком. Разликује елементе угла: теме, краци, унутрашњост угла. Црта угао на основу датог описа. Примењује геометријске инструменте (троугао, угломер, шестар) за конструктивно сабирање и одузимање углова. Конструише угао датог збира или разлике са другим углом. Решава задатке који укључују конструктивне операције над угловима. Разликује и именује врсте углова према мери: оштар ($< 90^\circ$), прави ($= 90^\circ$), туп ($> 90^\circ$, $< 180^\circ$), раван ($= 180^\circ$), пун ($= 360^\circ$). Препознаје врсте углова у различитим геометријским фигурама и реалним ситуацијама. Користи угломер за мерење угла у степенима. Прецизно одређује и записује меру угла. Проверава коректност мерења кроз примену у различитим геометријским задацима. Одређује угао између две праве које се секу. Разуме појам нормалности и паралелности у контексту угла између правих. Примењује мерење и конструкцију углова између правих. Препознаје и именује углове које формира трансверзала са две паралелне праве: наизменични, унутрашњи, спољашњи, супротни врховима, сагласни. Објашњава једнакости међу тим угловима. Примењује правила у задатим геометријским конфигурацијама и доказује једнакост углова. Разуме и описује односе међу угловима у паралелограму: супротни					
--	---	---	--	--	--	--	--

		углови су једнаки, суседни су допуњавајући (збир 180°). Израчунава непознате углове на основу познатих мера. Примењује својства углова у решавању геометријских задатака.					
4. Разломци	- Појам разломка - Бројевна полуправа - Проширивање и скраћивање разломака - Упоредивање разломака - Децимални запис разломака - Упоредивање разломака у децималном запису - Заокругљивање бројева - Сабирање разломака - Одузимање разломака - Сабирање и одузимање разломака у децималном запису - Основна својства сабирања и одузимања - Једначине - Неједначине - Множење разломака - Дељење разломака - Множење и дељење разломака у децималном запису - Основна својства множења и	Ученик разуме разломак као део целине и уме да га представи графички и бројчано. Разликује бројилац и именилац и објашњава њихову улогу. Представља разломке и децималне бројеве на бројевној полуправој. Уочава односе међу бројевима у различитим облицима (разломци, децимали, цели бројеви). Примењује поступке проширивања и скраћивања разломака. Своди разломке на основни облик. Упореджује разломке са истим или различитим именицима. Редоследно поређа разломке на бројевној прави. Претвара разломке у децималне бројеве и обрнуто. Разуме значење бесконачних децимала (нпр. $1/3 = 0,333\dots$). Упореджује децималне записе разломака на основу цифара по вредности. Редоследно поређа децималне бројеве. Заокружује разломке и децималне бројеве на задати број децимала. Примењује заокругљивање у практичним ситуацијама. Сабира разломке са истим и различитим именицима. Примењује поступак свођења на заједнички именилац. Одузима разломке са истим и различитим именицима. Решава текстуалне задатке користећи разломке. Примењује сабирање и одузимање					

	дељења - Једначине - Неједначине - Аритметичка средина - Размера - Проценти	децималних бројева. Усклађује децималне зарезе приликом рачунања. Разуме и примењује комутативност и асоцијативност у сабирању. Повезује својства са скраћивањем израза и ефикасним рачунањем. Решава једноставне једначине са разломцима и децималним бројевима. Примењује правила за решавање једначина са једном непознатом. Решава једноставне неједначине у којима се јављају разломци. Представља решења на бројевној прави. Множи разломке и поједностављује резултате. Примењује множење у текстуалним и практичним задацима. Делује разломке применом правила о реципрочном броју. Решава текстуалне задатке у којима се јавља дељење разломака. Множи и дели децималне бројеве до задатог броја децимала. Примењује технике померања децималног зареза. Примењује својства: комутативност, асоцијативност и дистрибутивност. Упрошћава сложене изразе применом својстава. Решава једноставне једначине у којима се користе множење и дељење разломака. Примењује поступке изолације непознате вредности. Решава неједначине које укључују множење или дељење. Тумачи решења у контексту конкретних задатака. Израчунава аритметичку средину скупа бројева. Примењује у задацима из свакодневног живота. Разуме појам размере као односа величина. Примењује размере у решавању					
--	--	--	--	--	--	--	--

		пропорционалних задатака. Разуме проценат као стоти део целине. Израчунава проценат дате вредности и обрнуто. Примењује проценат у реалним ситуацијама (попусти, повећања, смањења, ПДВ...).					
5. Осна симетрија	- Осна симетрија - Осносиметричне фигуре - Симетрала дужи - Симетрала угла	Ученик разуме појам осне симетрије као пресликавање у односу на праву (осу симетрије). Препознаје и црта осносиметричне слике тачака, дужи и једноставних фигура. Примењује својства осне симетрије у задацима (једнаке удаљености од осе, једнака дужина и угао између фигуре и њене слике). Препознаје фигуре које имају осу симетрије (нпр. круг, квадрат, правоугаоник, ромб). Уочава број и положај оса симетрије код различитих фигура. Конструира осносиметричне фигуре у односу на дату праву. Разуме појам симетрале дужи као праве која је нормална на дуж и дели је на два једнака дела. Конструира симетралу дужи помоћу шестара и лењира. Примењује симетралу дужи у конструктивним задацима (нпр. проналажење средишта). Разуме симетралу угла као полуправу која угао дели на два једнака дела. Конструира симетралу угла помоћу шестара. Примењује појам симетрале угла у геометријским конструкцијама и решавању задатака.					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

МЕЋУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Математика

Разред: Пети

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	Ученици:	Ученици:	Ученици:
Природни бројеви и дељивост	– МАТ.А.ОО.О.1.1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. – МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке	– МАТ.А.ОО.С.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. -МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шири знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. -МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	-МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. -МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за једноставно математичко моделирање у познатом контексту. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.

	способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
Основни појмови геометрије	– МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. – МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	–МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.
Угао	–МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства.	– МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се	– МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису

	– МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. – МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	различитим јединицама мере. – МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	непосредно дати. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.
Разломци	– МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. – МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. – МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема.

	– МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
Осна симетрија	– МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. – МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. – МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	– МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. – МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. – МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима.	– МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби примењујући више познатих тврђења. – МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.

ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА

Разред: **пети**

Годишњи фонд часова: **72**

Циљ учења *Биологије* је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развија одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. Порекло и разноврсност живота Број часова: 34	Жива бића, нежива природа и биологија. Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост.	– истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада. – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенци-ја за учење; Комуникаци-ја; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократ-ском друштву; Предузим-љивост и оријентација ка предузетни-штву; Рад са подацима и информаци-јама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

	Покретљивост – кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.						
2. Јединство грађе и функције као основа живота Број часова: 11	Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин живота. Живот у води – изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну – изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом – изглед, прилагођености на начин живота	- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље	. Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенци-ја за учење; Комуникаци-ја; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократ-ском друштву; Предузим-љивост и оријентација ка предузетни-штву; Рад са подацима и информаци-јама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
3. Наслеђивање и	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне	Наставне методе: метода усменог излагања,	Слуша, памти, поставља	Објашњава, наводи примере, црта	Усмене провере и петнаесто-	Компетенци-ја за учење; Комуникаци-ја;

еволуција Број часова: 7	потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; -поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата	дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	минутни тестови	Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократ-ском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
4. Живот у екосистему Број часова: 12	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као	- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалогска метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаестоминутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократ-ском друштву; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са

	храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).	деловање људи на животну средину и схвата последице таквих дејстава	фотографије.	животу...			подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција
5. Човек и здравље Број часова: 8	Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напизи. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	Наставне методе: метода усменог излагања, дијалошка метода, демонстративно-илустративна метода, метода читања, писања и рада на тексту. Облик рада: Фронтални, индивидуални, групни, у паровима. Наставна средства: Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.	Слуша, памти, поставља питања, одговара на постављена питања, пише и црта у свесци, решава задатке у уџбенику, истражује, наводи примере, повезује научено са применом у животу...	Објашњава, наводи примере, црта и пише на табли, помаже у решавању задатака, проверава тачност задатака, оцењује...	Усмене провере и петнаесто-минутни тестови	Компетенција за учење; Комуникација; Дигитална компетенција Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Одговорно учешће у демократском друштву; Предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња; Естетичка компетенција

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Математика

Физичко и здравствено васпитање

Информатика и рачунарство
 Географија
 Техника и технологија
 Ликовна култура
 Српски језик и књижевност
 Грађанско васпитање

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

- српски језик и књижевност – израда домаћих задатака есејског типа, рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова;
- математика – рад са табелама, решавање Венових дијаграма, однос површине и запремине у биолошким системима
- информатика и рачунарство – примена ИКТ технологија у изради домаћих задатака, прикупљању података и информација, фотографија и видео клипова;
- ликовна култура – израда панора, плаката, цртежа, модела;
- географија – употреба географских карти за одређивање распрострањености одређених група животиња, биоми, пољопривреда.
- грађанско васпитање – обрада тема које се односе на пол, род и сексуалност.
- физичко васпитање (здрави стилови живота)
- ликовна култура (цртежи и мапе ума, креативна рециклажа)

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потреба за додатним временом за рад (дати ученику више времена), потреба за већом пажњом (чекање ученика на радним задацима)
Најефикасније методе и облици рада	Дијалогска метода и рад у паровима
Избор наставних средстава	Уџбеник радног карактера, свеска, радни листићи, слике, шеме и фотографије.
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Предавање на тему заштите здравља од стране здравствених радника ДЗ.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Постављање јасних циљева, пружање позитивних повратних информација, коришћење разноврсних метода, стварање пријатног окружења...
Могући застоји у раду	Не очекујем их.
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Наставне теме се реализују темпом који је дат у годишњем плану.
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и индивидуално, читаваг одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела и прављење графика, на основу понуђене литератутре, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблема, ситуација, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, самостални ученички радови (панора, презентације, реферати, есеји, практични радови: збирке природног материјала, макете...)

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Биологија
 Разред: Пети

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима
---------------------	--

	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1. Порекло и разноврсност живота	БИО.ОО.О.1.1. Примењују критеријуме за разликовање живих бића од неживе природе. БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.
2. Јединство грађе и функције као основа живота	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем	– БИО.ОО.С.1.2. Објашњавају основе животних процеса на свим нивоима биолошке организације. – БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања.	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

	биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
3. Наслеђивање и еволуција	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.1.5. Објашњавају значај полног размножавања и наслеђивања особина за разноврсност живог света. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке.

		сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
4. Живот у екосистему	– БИО.ОО.О.1.3. Примерима илуструју узроке и последице штетног деловања антропогеног фактора на живи свет и животну средину. - БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. – БИО.ОО.О.2.3. Проналазе на интернету и у литератури податке о адаптацијама карактеристичних врста на услове који владају у екосистемима типичним за Србију. – БИО.ОО.О.2.4. Посматрају, уочавају, прате и описују појаве у животу организама из окружења и презентују резултате истраживања. – БИО.ОО.О.2.5. Уз помоћ наставника изводе једноставне експерименте у којима се истражује утицај спољашње и унутрашње средине на процесе код живих бића. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.5. Представљају на креативан начин право на здраву животну средину и обавезу да је штите од нарушавања. – БИО.ОО.О.3.6. Учествују у дискусијама и дебатама о значају дивљих и гајених врста за човека. – БИО.ОО.О.3.7. Конструктивно сарађују у активностима које имају за циљ очување здравља, животне средине и биодиверзитета непосредне околине. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у	– БИО.ОО.С.1.3. Повезују изглед, грађу и функционисање живих бића са условима животне средине на очигледним примерима. – БИО.ОО.С.1.4. Анализирају како различити фактори спољашње и унутрашње средине утичу на животне процесе. – БИО.ОО.С.1.9. Увиђају узајамне утицаје између делова екосистема. – БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.9. Приказују односе, појаве и процесе у различитим екосистемима на различите креативне начине. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	– БИО.ОО.Н.1.6. Критички вреднују антропогени утицај на животну средину и биодиверзитет. – БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. – БИО.ОО.Н.3.1. Иницирају, осмишљавају и учествују у реализацији активности са циљем подизања свести о очувању здравља, квалитета животне средине и значају одрживог развоја.

	активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.		
5. Човек и здравље	БИО.ОО.О.2.1. Поштују безбедносна правила приликом практичног и теренског рада. – БИО.ОО.О.2.2. Активно учествују у тимском раду и уважавају мишљења других. БИО.ОО.О.3.1. Избегавају ризична понашања и прихватају да су пубертетске промене (физичке, психичке, емоционалне и социјалне) део одрастања. – БИО.ОО.О.3.3. Усвајају навике и знања који доприносе заштити и очувању сопственог здравља и здравља других људи. – БИО.ОО.О.3.4. Развијају радозналост према природи. – БИО.ОО.О.3.8. Развијају способност вербалног изражавања чињеница, идеја, ставова и мишљења о биолошким појавама. – БИО.ОО.О.3.9. Критички и одговорно користе дигиталне технологије у активностима у вези са истраживањем биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.О.3.10. Критички и конструктивно процењују свој рад и учење, као и рад других. – БИО.ОО.О.3.11. Развијају поверење у закључке засноване на научним доказима.	– БИО.ОО.С.2.1. Истражују допринос научника развоју биологије и значај научних открића за развој друштва. – БИО.ОО.С.2.2. Постављају једноставна истраживачка питања о биолошким појавама и процесима. – БИО.ОО.С.2.3. Користе једноставне методе, технике и процедуре за сакупљање и систематизацију података истраживања. – БИО.ОО.С.2.4. Графички и табеларно приказују резултате истраживања користећи научни језик. – БИО.ОО.С.2.5. Примењују знања из математике, природних и друштвених наука у истраживачком и експерименталном раду. – БИО.ОО.С.2.6. Користе више различитих релевантних извора информација током истраживачког рада. – БИО.ОО.С.2.7. Истражују живи свет на терену: прикупљају узорке, фотографишу, прате појаве и процесе, врше мерења. – БИО.ОО.С.2.8. Изводе једноставна истраживања о утицају животних навика на здравље (утицај буке на слух, физичка неактивност, неправилна исхрана). – БИО.ОО.С.3.1. Решавају проблеме одрастања повезујући их са физиолошким процесима који их узрокују. – БИО.ОО.С.3.2. Процењују сопствене животне навике у односу на елементе здравог начина живота и принципе одрживог развоја. – БИО.ОО.С.3.3. Артикулисано и аргументовано заступају научни поглед на свет у писаној и усменој форми. – БИО.ОО.С.3.4. Изражавају критички став према медијским садржајима који се баве	– БИО.ОО.Н.2.1. Постављају хипотезе које ће моћи да провере користећи научни приступ за проучавање биолошких појава и процеса. – БИО.ОО.Н.2.3. Анализирају податке, објашњавају трендове и изводе закључке. – БИО.ОО.Н.3.3. Примерима илуструју значај биотехнолошких производа и процеса у превенцији и лечењу многих болести, производњи хране и заштити животне средине.

		здравим стиливима живота, климатским променама, загађивању животне средине и изумирању биљних и животињских врста. – БИО.ОО.С.3.5. Планирају, воде и вреднују сопствено учење, чиме развијају самопоуздање и истрајност.	
--	--	---	--

Предмет:	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
Циљ:	Циљ наставе учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствену професионалну интересовања и поступа преузимајући иницијативно.
Разред	Пети
Годишњи фонд часова	72 часа

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог способљавања за живот и рад у свету којим се технички и технолошки брзо мења. Једна од најважнијих задатака је да се ученика развија свест о томе да примене стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личне и професионалне развоја.

Глобални/тематски план:

Наставна тема	Број часова по теми	Број часова	
		Обраде	Остали типови
Животно и радно окружење	6	4	2
Саобраћај	14	8	6
Техничка и дигитална писменост	16	6	10
Ресурси и производња	20	10	10
Конструкторско моделовање	16	0	16
Укупно часова	72	28	44

Предметни исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема/област	Садржаји	Опште међупредметне компетенције	Начини и поступци остваривања програма
- По завршетку ове теме ученик треба да: - зна да опише улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање - разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју - наводи занимања у области технике и технологије - процењује сопствена интересовања у области технике и технологије - организује радно окружење у кабинету - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу	1. Животно и радно окружење	- Појам, улога и значај техни - технологије на развој друштва и животног окружења - Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије - Правила понашања и рада у кабинету - Организација радног места у кабинету и примена мера заштита на раду - Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Различитим методама, подстичући истраживачки начин рада, постојеће знање ученика о техници и технологији проширити користећи различите изворе знања.Развој технике повезивати са историјским епохама и догађајима. - -Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. - - Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству.

По завршетку ове теме ученик треба да: - процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - наводи професије у подручју рада саобраћај - направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила - правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају - користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима	2. Саобраћај	- Улога, значај и историјски развој Саобраћаја - Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени - Професије у подручју рада саобраћаја - Употреба информационих технологија у савременом саобраћају - Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања - Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – - рачунарска симулација и саобраћајни полигон - Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају - Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и дечијим возилима	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - решавање проблема - сарадња	-Фронтални,индивидуални и групни -Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине рагулисања саобраћаја и безбедна кретање од школе до куће. Тежиште ове теме је на: - безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају и - употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. - За реализацију ових наставних садржаја, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу урадити ученици на редовним часовима или у раду слободних активностикао и коришћењем рачунарске симулације.
--	--	---	--	---

По завршетку ове теме ученик треба да: - самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - правилно чита технички цртеж - преноси податке између ИКТ уређаја - примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару - користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима - користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима - преузима одговорност за рад - представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер	3. Техничка и дигитална писменост	- Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар - Формати цртежа (А3, А4). Размера - Типови и дебљине линија (пуна дебела - линија, пуна танка линија, пуна танка - линија извучена слободном руком, - испрекидана танка линија, црта тачка - црта танка линија) - Геометријско цртање (цртање - паралелних правих, цртање нормале на - дату праву, цртање углова помоћу - лењира и троугаоника) - Елементи котирања (помоћна котна - линија, котна линија, показна линија, - котни завршетак, котни број – вредност) - Цртање техничког цртежа са елементима - (типови линија, размера и котирање) - Пренос података између ИКТ уређаја - (рачунар, таблет, смартфон, дигитални - фотоапарат) - Креирање документа у програму за - обраду текста - Интернет претрага и приступ онлајн ресурсима	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	- Фронтални, индивидуални, групни (у пару) - Увежбати изражавање идеје скицом и техничким цртежом . Објаснити како се променом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Упознати ученике, кроз практичну примену, са: врстама линија, форматима папира, размером, правилима котирања... - Оспособити ученике и инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање и развоју вештине њиховог коришћења. Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања. - Примена информационо-комуникационих технологија у техници првенствено се односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. - Вежбати у пару пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Реализовати једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима.
---	---	---	--	---

По завршетку ове области ученик треба да: - повезује својства природних материјала са применом - објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже - сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом - самостално израђује једноставан модел	4. Ресурси и производња	- Природни ресурси на Земљи: енергија и - Материјали - Управљање отпадом - Врсте, својства и примена природних - Материјала - Технологија прераде и обраде дрвета - Технологија прераде и обраде коже - Текстилна технологија - Технологија производње папира - Поступци ручне обраде и спајања - папира, текстила, коже и дрвета - Коришћење алата и прибора за ручну - обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега	- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	- Фронтални, индивидуални, групни - Надограђујући се на ранија знања ученика, упознати их са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. - Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца. - Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала, испитивање материјала). Припрема за обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом обезбеђује да обрада материјала постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. - Упознавати ученике са професијама из ове области. - На крају ове области, ученици треба да направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби.
--	---	--	--	--

По завршетку ове области ученик треба да: - самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - мери и обележава предмет/модел - ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате - користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења - самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ - показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха - планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима - пружи помоћ у раду другим ученицима - процењује остварен резултат и развија предлог унапређења	5. Конструкторско моделовање	- Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата - Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа	- одговорно учешће у демократском друштву - естетичка компетанција - комуникација - одговоран однос према околини - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција	- Пројекте реализовати у паровима или малим групама. - У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине. Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Користити материјале и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продуктима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост.
---	--	---	---	--

Кључне речи: техника, технологија, саобраћај, безбедност, материјали, техничко цртање, обрада материјала, „од идеје до пласмана

НАСТАВНА ОБЛАСТ

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Животно и радно окружење	Техника и технологија 5разред, Природа и друштво (привреда), Историја (хронологија), Информатка и раћунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја), Географија (одговоран однос човека према планети).
Саобраћај	Техника и технологија 5 разред, Биологија (човек и здравље) Природа и друштво (Развијање одговорног односа према себи и окружењу), Грађанско васпитање (односи у демократском друштву) Информатика и рачунарство (ИКТ) Биологија (човек и здравље)
Техничка и дигитална писменост	Техника и технологија 5 разред, Биологија (човек и здравље), Математика (основни појмови геометрије), Информатка и раћунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја, претрага интернета, одабир резултата и преузимање садржаја), Ликовна култура (Ритам), Српски језик (правопис),
Ресурси и производња	Техника и технологија 5разред, Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик) Информатика и рачинарство, Географија (Угроженост и заштита живог света)
Конструкторско моделовање	Техника и технологија 5 разред, Природа и друштво (Материјали и њихова употреба) Ликовна култура (облик) Информатка и рачунарство (дигитална писменост – употреба ИКТ уређаја)

Техника и технологија је наставни предмет повезан са свим другим наставним предметима, а тим и свим међупредметним темама. Та повезаност произилази из апликативних и интегративних функција технике и технологије. Ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе, у циљу развоја међупредметних компетенција. Посете музејима технике, сајмовима и обиласке производних и техничких објеката треба остваривати увек када постоје услови, ради показивања савремених техничких достигнућа, савремених уређаја, технолошких процеса, радних операција и др. Када за то не постоје одговарајући услови, ученицима треба обезбедити мултимедијалне програме у којима је заступљена ова тематика.

Обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба реализовати поделом одељења на 2 (две) групе, уколико одељење има више од 20 ученика. Програм наставне и учења треба остваривати на спојеним часовима.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. Рад с подацима и информацијама
2. Решавање проблема
3. Сарадња
4. Дигитална компетенција

5. Одговоран однос према здрављу
6. Компетенција за учење
7. Одговорно учешће у демократском друштву
8. Естетичка компетенција
9. Комуникација
10. Одговоран однос према околини

Заступљеност компетенције по наставним областима:

1. **Животно и радно окружење:** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
2. **Саобраћај:** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
3. **Техничка и дигитална писменост:** 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10
4. **Ресурси и производња:** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10
5. **Конструкторско моделовање:** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Напомена: Наведени бројеви, десно од одговарајуће наставне области, указују да се развија и постоји нека од горе наведених компетенција означених бројевима од 1 до 10.

Садржај програма	Бр.часов а	Активности	
		Ученика	Наставника
1. Животно и радно окружење	6	- пажљиво прати излагање наставника и осталих ученика - користи различите изворе знања - проналази нове информације - уочава - разликује - упоређује - класификује - износи своје мишљење - уређује и презентује - закључује - процењује - сопствени рад и напредак	-организатор иреализатор наставе -презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија кодученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење -пратинапредовање ученика -наводи ученике на одговарајуће закључке - упознаје их са техничким напретком од праисторије до данашњег доба
2. Саобраћај	14	-пажљиво пратиизлагање наставника или осталих ученика -проналазиинформације -уочава -именује -упоређује -класивикује и уређује - дискутује - износи сопствено мишљење и став -цртају	- организатор иреализатор наставе -наводи на размишљање иизвођење закључака -подстиче на размену искустава и усмерава дискусију -утиче на развој свести ученика о значају правилног понашања у саобраћају -презентује - прати постигнућа ученика

		-израђују моделе	
3. Техничка и дигитална писменост	16	- пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика - уочава - разликује - упоређује - црта - повезује изглед објекта у простору и равни - повезује ранија знања са новим сазнањима - примењује научено - користи различите изворе знања - пажљиво и одговорно претражује и користи интернет - развија осећај прецизности и уредности	- организатор и реализатор наставе - презентује - утиче на развој свести ученика о значају и примени техничког цртања, као начина комуникације у техници, - истиче неопходност правилног понашања на мрежи (интернету) - развија осећај ученика за простор, тачност, уредност, прецизност и одговорност прати постигнућа ученика
4. Ресурси и производња	20	- пажљиво прати излагање наставника или осталих ученика - повезује ранија знања - уочава начине примене - разликује - упоређује - анализира - класификује - презентује - оцењује квалитет часа	- организатор и реализатор наставе - презентује - подстиче ученика на истраживање, увиђање, закључивање, упоређивање - развија разумевање за неопходност рационалног коришћења материјала и енергената - помаже у изради модела - подстиче на развој предузетничких способности (економичност и квалитет израде, начин представљања, изградњи и одбрани ставова...) - прати постигнућа ученика
5. Конструкторско моделовање	16	- усваја и примењује знања, - развија вештине, ставове, одговорност и самосталност - проналази потребне информације - уочава - разликује - упоређује - одабира - налази решење - формира идеју - израђује техничку документацију - планира и реализује сопствени производ - ствара (мери, обележава, обрађује...) - контролише - презентује	- упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима реализацију пројектних активности - организатор и реализатор наставе - пажљиви посматрач - помагач када је то потребно - давалац повратне информације - неко ко охрабрује - презентује - саветује и одговара на питања ученика - утиче на развој свести ученика о значају примене теоријских знања за израду предмета који имају употребни карактер и могу се користити у реалном окружењу - упознаје ученике са правилима рада у групи - помаже у избору материјала и алата

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДОВАЊЕ НАСТАВЕ:

У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом, тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Вредновање активности, код индивидуалног рада, се врши праћењем заступљености следећих показатеља:

Однос према раду	Активно учествовање у настави	Исказано интересовање и мотивација	Сарадња са другима	Степен самосталности
------------------	-------------------------------	------------------------------------	--------------------	----------------------

Елементи оцењивања су:

- усвојеност образовних садржаја;
- примена знања и вештина;
- активност ученика.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмених провера знања (у штампаном или електронском облику)
- усменог испитивања;
- активности на часу;
- домаћих задатака;
- израде презентација;
- израде графичких радова;
- практичног рада/рада у тиму
- пројектних задатака,
- вредновања успеха на различитим нивоима такмичења.

Петнаестоминутне провере знања не морају бити унапред најављене. Резултате петнаестоминутнепровере наставник уписује у педагошку свеску.

Оцене на петнаестоминутној провери знања се формирају по следећим критеријумима:

Ученик који на писменој провери оствари бар 85% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 5.

Ученик који на писменој провери оствари бар 70% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 4.

Ученик који на писменој провери оствари бар 55% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 3.

Ученик који на писменој провери оствари бар 30% од укупног броја поена не може бити оцењен оценом мањом од 2.

а) Усмено одговарање

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
- примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама; самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације; процењује вредност теорија, идеја и ставова;	- познавање и разумевање свих наставних садржаја скоро у потпуности - поседује развијену способност анализе и синтезе садржаја - делимични повезује усвојено	- самостална репродукција научених садржја уз мању помоћ наставника - поседовање способности анализе садржаја - делимично повезивање	- присећање делова садржаја или основних појмова уз помоћ наставника - делимично памћење и репродукција научених	- неусвојена већина садржаја, често и до нивоа препознавања - неусвојеност кључних појмова - непостојање потребних

- бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података; - формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке; - решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке; - континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	градиво са другим сличним садржајима - примењује садржај, углавном. без грешке уз давање наставникових примера - заинтересованост за наставне садржаје уз активност на часу - самостално уочавање и исправљање грешака - примена усвојених знања и вештина у новим ситуацијама уз постицај - коришћење различитих извора знања уз постицај	усвојеног знања са сличним садржајем - примена садржаја са мањим грешкама уз давање наставникових примера - исправљање грешака уз наставникову помоћ - слабија активност на часу - коришћење једног извора знања (учбеника или записа у свесци)	садржаја, али без примера -слабија активност на часу и у усвајању садржаја - изостаје повезивање садржаја унутар предмета - чини грешке и неучава их -несамосталност у раду, тражење и прихватање помоћи и савета	предзнања за усвајање нових садржаја, вештина и навика - ретка спремност за исказивање знања, умења и вештина - пасивност и незаинтересованост на часу - недостатак интереса за стицањем нових знања, чак и уз велико залагање наставника
--	---	---	---	--

в) Раду тиму

Одличан (5)	Врло добар (4)	Добар (3)	Довољан (2)	Недовољан (1)
-Ученик је посебно мотивисан, креативан, одговоран у раду, поштује друге, редован у извршавању обавеза; -даје креативне примедбе и предлоге; - поштује правила рада; -у презентовању је јасан, тачан и уме да искаже суштину; -уочава битно и разликује га од небитног; -зна добро да организује и води рад у групи; -има високо развијено критичко мишљење.	-мотивисан је и редовно извршава задатке; -решава проблеме користећи научне садржаје, -поштује правила рада -подржава рад групе и потстиче их на рад; -поуздан, марљив и одговоран; -презентује тачне податке.	-у подели задатака групе потребна помоћ наставника; -за рад потребна помоћ,постицај и усмеравање; -спор и непрецизан у презентацији; -теже исказује своје мишљење; -није самосталан, прати друге; -научено градиво примењује погрешно; -делимучно поштије правила рада.	-ради на нивоу присећања; -у групи почиње да ради на интервенцију наставника; -задатак не завршава и има грешака; -површан у раду и поштовању правила; -углавном је пасиван у групи.	-незаинтересован за рад, омета друге; -потстицање и помоћ га не мотивишу на рада; -не поштује правила понашања у групи; -тражи пуну пажњу и индивидуалан приступ.

На крају сваког полугодишта уноси се оцена сваком ученику за активност у дневник.

- У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења
- Приликом сваког вредновања постигнућа ученику ће се дати повратна информација која помаже да разуме грешке побољша свој резултат

иучење.

- Наставник са ученицима договора показатеље на основу којих сви могу да прате напредак уучењу
- Ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој радунапредили.
- Оцењивање треба да постане инструмент за напредовање уучењу.
- На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима планира се процес учења и бирају погодне стратегије учења.
- Праћење и информисање ученика о напредовању врши се континуирано дијагностички, формативно и сумативно.
- Напредовање ученика прати се писаним белешкама, а ниво усвојености васпитно-образовних исхода бројчаном оценом.
- На крају наставне године изражава се закључна оцена наставног предмета која укључује све компоненте.

Корелација са другим предметима:

Реализујући наставне садржаје наставници ће посебну пажњу посветити корелацији са предметима: природа и друштво (четврти разред), информатика и рачунарство, биологија, историја, географија, математика, ликовна култура, српски језик. У годишњим плановима рада посебно ће бити прецизирани садржаји и начини корелације.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и
- све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Техника и технологија

Разред: 5.

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Животно и радно окружење -Саобраћај -Техника и дигитална писменост -Ресурси и производња -Конструкторско моделовање	– ТЕХ.ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. – ТЕХ.ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају. – ТЕХ.ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.	– ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. – ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета. – ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких постигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.	-ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. – ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика. – ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају. – ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде

			кућни буџет. – ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.
--	--	--	---

ПРЕДМЕТ: **Информатика и рачунарство**

Разред: **5**

Годишњи фонд часова:**36**

Циљ наставе и учења *информатике и рачунарства* је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Тема број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
ИКТ купно: 9	- Предмет изучавања информатике и рачунарства. - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. - Подешавање радног окружења. - Организација података. - Рад са сликама. - Рад са текстом. - Рад са мултимедијом. - Рад са презентацијама.	– наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу; – правилно користи ИКТ уређаје; – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја; – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса; – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања; – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички);	Наставне методе: - монолошка - дијалошка - текстуална - илустративна - учење путем открића - демонстративна - интерактивна - посматрачка Облик рада: - Фронтални, индивидуални, групни, у паровима Наставна средства: - рачунари - помоћна (табла, креда, прибор) - ППТ презентације	- Слуша - Пише - Прати - Уочава - Говори - Пита - Гледа - Размишља - Закључује - Решава - увежбава - учи - контролише - дискутује	- Планира -Организује -Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира -Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - прати рад - вреднује - оцењује	Усмено испитивање, тест, практични радови, вежбе, вршњачко оцењивање	- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација - одговоран однос према здрављу - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција

		– примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа; – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички); – сачува и организује податке; – разликује основне типове датотека;					
Дигитална исменост купно: 5	- Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. - Правила безбедног рада на Интернету. - Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. - Заштита приватности личних података. - Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.	– реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и зашти- ту животне средине; – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног пона- шања на Интернету; – реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем Интернета; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази информаци-					- компетенција за учење - естетичка компетенција - комуникација – рад са подацима и информацијама - сарадња - дигитална компетенција

		је у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај; – информацијама на интернету приступи критички; – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на Интернету; – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем; – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на Интернету;					
Рачунарство купно: 16	- Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; - речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, „ако...онда”; - Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам; - Увод у тему програмирања; - Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање; - Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом; - Програм – категорије, блокови наредби, инструкције; - Програмске структуре	– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке; – схвати математичко-логички смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”, израза „ако...онда”; – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски; – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема; – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу; – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби; – користи математичке операторе за израчунавања;					- компетенција за учење - одговорно учешће у демократском друштву - комуникација - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - рад са подацима и информацијама – решавање проблема - сарадња - дигитална компетенција

	(линијска, циклична, разграната).	– објасни сценарио и алгоритам пројекта; – анализира и дискутује програм; – проналази и отклања грешке у програму;					
пројектна настава купно: 6	- Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. - Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. - Представљање резултата пројектног задатка	– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака; – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта; – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен; – поставља резултат свог рада на Интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника.					одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву у – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Биологија, математика, географија, техника и технологија, хемија

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

1. Математика

- коришћење математичких појмова и операција у програмирању и алгоритмима
- анализа података, графикони и табеле у програмима за обраду података

2. Физика

- симулације физичких процеса и огледа у дигиталном окружењу (PhET, Algodoo)
- програмирање апликација или модела који илуструју физичке законе

3. Хемија и биологија

- креирање дигиталних презентација и мултимедијалних материјала који приказују хемијске и биолошке процесе
- анализа података из експеримената и приказ резултата кроз табеле и графиконе

4. Географија

- коришћење ГИС апликација, симулација климатских промена, приказ кретања водених и ваздушних маса
- израда интерактивних мапа и дигиталних пројеката

5. Техничко и информатичко образовање / Пројектна настава

- програмирање и израда апликација, веб-сајтова, игрица, симулација
- интеграција знања из више предмета у пројектне активности (STEM активности)

Начин остваривања повезивања:

- пројекти и задаци који комбинују знања из више предмета
- коришћење софтвера и дигиталних алата за визуелизацију и анализу података
- интегрисани часови и радионице у којима ученици истражују и примењују знање из различитих области

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Ученици са различитим предзнањем из информатике • Припрема задатака различитог нивоа тежине (основни, напредни). • Рад у групама где напреднији ученици могу да помогну другима. Ученици са тешкоћама у учењу • Поступно увођење нових појмова, корак по корак. • Чешћа практична вежбања и визуелна подршка (слике, видео-туторијали). • Кратке и јасне инструкције. Ученици са посебним интересовањима и талентима • Укључивање у сложеније пројекте (израда програма, веб-сајтова). • Подстицање учешћа на такмичењима из информатике. Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом • Коришћење асистивних технологија (екрански читачи, специјализовани софтвер). • Додатно време за израду задатака. • Рад у мањим корацима и чешћа провера разумевања. Ученици који имају потешкоће у пажњи и концентрацији • Кратке и разноврсне активности. • Комбинација практичних и теоријских делова. • Јасна структура часа и визуелни подсетници.
Најефикасније методе и облици рада	Методе рада: • Демонстративно-илустративна метода – наставник показује поступак рада на рачунару, а ученици прате и затим самостално примењују. • Метод практичних радова – самостално решавање задатака на рачунару (програмирање, рад у програмима). • Разговор и дискусија – размена идеја и заједничко решавање проблема. • Метод пројектне наставе – ученици реализују мини-пројекте (нпр.

	презентација, веб-страница, апликација). • Игролика метода (game-based learning) – квизови знања, такмичења у брзини решавања задатака. Облици рада: • Фронтални рад – увођење нових појмова и упутства за све ученике. • Групни рад – сарадња у мањим тимовима на заједничком задатку или пројекту. • Индивидуални рад – самостално вежбање ученика за рачунаром, решавање задатака по нивоу. • Онлајн рад – коришћење платформи (Google Classroom, Moodle, Teams) за домаће задатке, квизове и пројекте.
Избор наставних средстава	Рачунари и мрежна опрема • индивидуални рад ученика за рачунаром • могућност примене софтвера и интернет ресурса Софтверски пакети • канцеларијски пакети (обрада текста, табеле, презентације) • окружења за програмирање (Scratch, Python) • графички и мултимедијални програми Интернет и едукативне платформе • Google Classroom за онлајн наставу и домаће задатке • едукативни сајтови, видео-туторијали, интерактивни квизови Пројектор и интерактивна табла • за фронтални рад и демонстрацију поступака • визуелизација сложених појмова (алгоритми, мрежни системи) Дидактички материјали • радни листићи и упутства • приручници за ученике и наставнике
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Локалне образовне установе (библиотеке, школе, факултети, културни центри) • коришћење библиотека за приступ стручној литератури и приручницима из области информатике • сарадња са другим школама на заједничким ИКТ пројектима Институције и организације у локалној заједници • гостујућа предавања стручњака за ИКТ (нпр. програмера, администратора, дизајнера) • посете локалним ИТ компанијама ради упознавања са применом информатике у пракси Локална инфраструктура

	• коришћење школске и градске интернет мреже за истраживачки рад • учешће у локалним радионицама, хакатонима и ИТ такмичењима Медији и културне установе • сарадња са локалним медијима за израду школских дигиталних часописа или веб-сајтова • израда мултимедијалних материјала за промоцију културних догађаја у месту Родитељи и локална заједница • укључивање родитеља који раде у области ИКТ као гостију на часу • презентације успешних локалних примера примене информатике у свакодневном животу
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Практична примена знања • израда веб-сајтова, мултимедијалних презентација или малих програма који су блиски интересовањима ученика (нпр. игре, квизови, блогови). Игролике активности (game-based learning) • такмичења у решавању задатака или квизови знања путем рачунарских алата (Kahoot, Quizizz, Scratch игрице). Пројектна настава • рад у мањим тимовима на пројектима који имају видљив резултат (нпр. школски дигитални часопис, веб-презентација школе). Повезивање са реалним животом • показивање примене информатике у различитим областима (медицина, дизајн, наука, економија). • позивање стручњака из локалне заједнице да представе свој рад. Подстицај креативности • давање могућности ученицима да сами бирају тему пројекта или начина презентације. • уметање елемената уметности и дизајна (графика, музика, видео) у информатичке пројекте. Препознавање и награђивање успеха • истицање успешних ученичких радова на школском сајту или паноу. • награђивање активног учешћа похвалама, поенима или симболичним признањима. Интерактивне методе рада • ученици се смењују у улози наставника (peer teaching). • дискусија и тимска решења проблема уместо пасивног слушања.
Могући застоји у раду	Технички проблеми • неисправни рачунари, проблеми са софтвером или интернет конекцијом

	- решење: припрема резервних уређаја/материјала, офлајн задаци у случају нестанка интернета Неједнак ниво предзнања ученика - део ученика брзо савладава градиво, док други заостају - решење: диференцирани задаци (основни и напредни ниво), парови „ученик–ментор“ у групама Недовољна мотивација ученика - губљење интересовања ако садржај делује сувопарно или превише апстрактно - решење: повезивање наставе са практичним и занимљивим примерима из свакодневног живота, коришћење игроликих активности Проблеми у организацији групног рада - неравномерна подела задатака, неки ученици се не ангажују довољно - решење: јасно дефинисане улоге у тиму и вредновање индивидуалног доприноса Недостатак времена за реализацију сложенијих пројеката - пројекти захтевају више часова него што је планирано - решење: подела пројекта на мање фазе, део активности пребацити као домаћи рад или тимски онлајн рад Различити стилови учења - неки ученици боље разумеју кроз практичан рад, други кроз визуелна упутства - решење: комбиновање метода (демонстрација, рад за рачунаром, видео-материјали, радни листови)
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Увођење нових појмова и теоријских садржаја - темпо умерен, уз више примера и демонстрација - кратки теоријски блокови у комбинацији са практичним задацима Практичне вежбе за рачунаром - рад се одвија у корацима: наставник демонстрира → ученици понављају → самосталан рад - темпо прилагођен тако да сви ученици стигну да изврше основни задатак, а напреднији добијају додатне изазове Теме које захтевају сложено логичко размишљање (програмирање, алгоритми) - спорији темпо рада, уз честе провере разумевања - коришћење визуелних алата (нпр. Scratch) као увод у апстрактније језике програмирања Пројектна настава - флексибилан темпо: пројекти се реализују у више фаза - део активности се може обављати ван наставе (онлајн сарадња, домаћи задаци)

	Разлике у темпу ученика • обезбеђивање „основног нивоа“ који сви морају да постигну • диференцирани задаци: једноставни за ученике који теже прате, додатни задаци за напредније Специфичности наставе информатике • потреба за више времена при техничким радовима (подешавања, инсталације, евентуално решавање проблема) • неопходна пауза у темпу рада ако се јаве технички застоји (интернет, софтвер, хардвер).
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Начин праћења: • Континуирано праћење на часу – посматрање самосталног рада ученика, активност у групама, учешће у дискусијама. • Провере знања – кратки тестови, квизови, практични задаци током и на крају теме. • Пројекти и практични радови – евалуација пројеката, веб-страница, мултимедијалних презентација или програма. • Онлајн активности – праћење домаћих задатака и квизова на платформама (Google Classroom, Moodle, Teams). Време праћења: • Током часа – кратке провере разумевања, питања и дискусија. • На крају теме или блока – писмени тестови или завршни практични задаци. • Континуирано – праћење напретка кроз пројекте и домаће задатке током више недеља. Критеријуми праћења: • Разумевање појмова – могућност примене теорије у пракси. • Самосталност и активност – самосталан рад за рачунаром, иницијатива и допринос у групи. • Квалитет пројеката и задатака – исправност решења, креативност, презентација резултата. • Сарадња и тимски рад – допринос групном задатку, комуникација и помоћ другима. • Редовност и тачност – предаја домаћих задатака, учешће у активностима и поштовање рокова.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Инфраструктура школе • број и капацитет рачунарских учионица • квалитет интернет конекције и мрежне опреме • доступност пројектора и интерактивне табле Техничка опрема • стара или неисправна рачунарска опрема може успорити темпо рада

	• потреба за редовним одржавањем и ажурирањем софтвера Кадар и стручност наставника • ниво знања и искуства наставника у информатици и програмирању • могућност интерних обука или професионалног усавршавања Ученици и њихова доступност ресурса код куће • приступ рачунару и интернету ван школе • родитељска подршка и могућност додатног учења Школска култура и традиција • подстицање пројектне наставе, такмичења и сарадње међу ученицима • награђивање креативности и активног учешћа Екстерни фактори • локална заједница, сарадња са другим школама и институцијама • ванредне ситуације (нпр. прекид наставе, технички проблеми, пандемија) Прилагођавање специфичностима предмета • сложеније теме (програмирање, мрежне технологије) захтевају више времена и пажљиво планирање • могућност диференцијације и прилагођавања темпа ученицима са различитим нивоима знања
--	---

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Информатика и рачунарство

Разред: 5.

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Информационо комуникационе технологије	– ИНФ.ОО.О.1.1. Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја. – ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.3.1.	– ИНФ.ОО.С.1.1. Описују разлику између софтвера и сервиса. – ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота

	Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, узнавођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	у локалној заједници.
Дигитална писменост	– ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт хумрежавања рачунараби интернета. – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, узнавођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

Рачунарство	– ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решењеједноставног проблемапомоћу алгоритма који садржи излистане улазнеподатке, дефинисан начинњихове обраде и приказаночекивани резултат(излаз). – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који одпонуђених програма(визуелних итекстуалних) јекреиран на основудатог алгоритма. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основнеелементе синтаксе исемантике одабраног визуалног илитекстуалногпрограмског језика. – ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају итестирају рачунарски програм, којимаутоматизују решавањепроблема примереног узрасту. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везуизмеђу отварања података и стварањауслова за развој	– ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке,функције и сложеније типове података за креирањесложенијихрачунарских програма. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.
--------------------	---	--	---

Пројектна настава	– ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, формирају и чувају текстуралне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. – ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај. – ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима. – ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду. – ИНФ.ОО.О.3.2. Обезбеђују правилно и дуготрајно функционисање дигиталног уређаја, примењујући правила физичке и софтверске заштите. – ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки исправан начин.	– ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима – ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету. – ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје. – ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, узнавођење извора и атрибуција. – ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције. – ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој.	– ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке. – ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.

ПРЕДМЕТ: Физичко и здравствено васпитање

Разред: 5

Годишњи фонд часова: 72 +54 час

Циљ: Циљ учења предмета Физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Наставни садржаји	Циљ учења	Међупредметне компетенције	Начин остваривања програма	Активности		ИСХОДИ
				Ученика	Наставника	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Подстицање раста и развоја и утицање на	Компетенција за учење, естетичка	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада	Посматрају и прате ТВ часове слушају	Планира организује демонстрира	Примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби
Основни садржаји						

Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости	правилно држање тела	компетенција, комуникација,	Вежбањем у сали, школском дворишту и на отвореном	питају демонстрирају вежбају	припрема, ПП презентације, квизове,	Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у
Вежбе за развој аеробне издржљивости	Развој и усавршавање основних	одговоран однос према здрављу решавање проблема,	игралишту за мали фудбал и рукомет, у кућним условима,	учествују у организацији такмичења	анкете, прати мотивише	спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
Вежбе за развој брзине	моторичких способности	сарадња, Дигитална	приказ продукта активности и	практично примењују стечена	Евидентира сублимира резултате	Упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст и
Примена националне батерије тестова за праћење физичког		компетенција за				

развоја и моторичких способности		целоживотно учење	достављање путем Гугл учионице, имејлом или друштвеним мрежама.	знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	умножава и доставља остварене резултате са тестова за развој моторичких способности	сагледа сопствени моторички напредак
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Атлетика Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника) Бацање лоптице (до 200 г) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg Бацање „вортекс-а“ (Тробојг) Спортска гимнастика Основни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Вежбе у упору (сложенији састав)	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика из атлетике и спортске гимнастике , учествовање на разним манифестацијама и догађајима и такмичењима.	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције, одговоран однос према околини, естетичка компетенција.	Редовна настава, обавезне физичке активности Кроз активности у Дечијој и Спортској недељи Кросевима (јесењи и пролећни) Такмичењем (унутар одељења и међуодељењским). Поделом ученика према полу , према нивоу усвојености вежби из претходног разред и њиховим способностима. Коришћењем станица, полигона, чувањем, помагањем , коришћењем паметне табле, примена ИКТ-а.	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	Комбинује и користи досегнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; Процени сопствене могућности за вежбање у гимнастички.
ОСНОВЕ ТИМСКИХ СПОРТСКИХ ИГАРА Основи садржаји Рукомет/минирукомет:	Стицање и усавршавање моторичких умења и навика	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Користи елементе технике у игри: Примењује основна правила рукомета у игри

Основни елементи технике и правила; -вођење лопте, -хватања и додавања лопте, -шутирања на гол, -финтирање, -принципи индивидуалне одбране -основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: -хватања котрљајућих лопти, -дриблинг, -шутирања на гол, -финтирање, -основни принципи колективне одбране. ОФА Одбојка: Елементи технике тактике. Игра уз примену правила. Футсал: Игра уз примену правила Елементи технике и тактике. Рукомет: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Кошарка: Елементи технике и тактике Игра уз примену правила Активност по избору. ПОЛИГОНИ Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима Елементарне игре	из одбојке,футсала, рукомета, кошарке,	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	школском дворишту и на отвореном игралишту за мали фудбал и рукомет,одбојку, вежбање у сали уз музичку пратњу. Коришћењем станица, чувањем , помагањем. Примена ИКТ-а.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете,прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Учествује на унутародељенским такмичењима.
ПЛЕС И РИТМИКА Основни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу	Изучавање друштвених игара и једног кола из географског	Компетенција за учење, естетичка компетенција,	Применом одговарајућих метода, облика и форми рада Вежбањем у сали,	Посматрају и прате ТВ часове слушају питају	Планира организује демонстрира припрема, ПП	Изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; Игра народно коло;

Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу	подручја где ученици живе	комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња, рад са подацима и информацијама, дигиталне компетенције	учионици, школском дворишту; Примена ИКТ-а, онлајн настава.	демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	презентације, квизове, анкете, прати мотивише, поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује	Изведе кретања у различитом ритму; Изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура.
Физичко вежбање и спорт Основни садржај Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која секористе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј“ (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација) Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за снажање у ванредним ситуацијама	Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада (кроз игру, такмичења) Формирање вољних квалитета личности	Компетенција за учење, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Формирање правилног односа према физичком вежбању, здрављу и раду; развијање и неговање фер-плеја; препо- знавање негативних облика понашања у спорту и навијању; вредновање естетских вредности у физичком вежбању, рекреацији и спорту; развијање креативности у вежбању; очување животне средине, као и развијање и неговање здравствене културе ученика. Примена ИКТ-а, онлајн настава.	Посматрају и прате ТВ часове, онлајн наставу, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује. Користи разне платформе за онлајн наставу.	Објасни својим речима сврху и значај вежбања Користи основну терминологију вежбања Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама Примени мере безбедности током вежбања Одговорно се односи према објектима, правима и реквизитима у просторима за вежбање Примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама Навија и бодрни учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин Користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности Прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“ Примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама Препозна лепоту покрета и

(земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика(правилно обликовање тела) Планирање дневних активности.						кретања у физичком вежбању и спорту Направи план дневних Активности.
Здравствено васпитање Основни садржаји Физичка активност, вежбање из здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме Завежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера преи после вежбања Лична и колективна хигијена преи после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: - значај прве помоћи, - врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања	Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела, развој аеробних способности Оспособљавање ученика да препознају здраве животне намирнице, њихову поделу и улогу у исхрани. Стицање и практична примена знања из прве помоћи.	Компетенција за учење, естетика компетенција, комуникација, одговоран однос према здрављу решавање проблема, сарадња.	Примена ходања, трчања у школском дворишту, стадиону, парку у различитим вр. условима Мерењем пулса и притиска; Коришћењем препорука о здравом начину исхране; Подела основних намирница према енерг. вредности, улога воде, воћа; Предавање утицај дувана алкохола и енергетских пића Обуком о примени прве помоћи кроз теретске и практичне часове уз помоћ активиста Црвеног крста.	Посматрају и прате ТВ часове, виртуелну учионицу, квизове, анкете, ПП презентације, слушају питају демонстрирају вежбају учествују у организацији такмичења практично примењују стечена знања на часовима и у реалном животу, користи ИКТ.	Планира организује демонстрира припрема, ПП презентације, квизове, анкете, прати мотивише поставља у виртуелној учионици сублимира, систематизује вреднује.	Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље Разликује здраве и нездраве начине исхране Направи недељни јеловник Уравнотежене исхране уз помоћ наставника. Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања Препозна врсту повреде Правилно реагује у случају повреде Чува животну средину током вежбања.

Кључни појмови: Васпитање, физичко вежбање, игра, здравље, хигијена, култура.

Хоризонтална и вертикална повезаност V разред

Предмет	Разред	Корелативни садржаји

Повезаност међу предметима у оквиру разреда		Хоризонтална повезаност	Повезаност међу предметима у оквиру разреда	Вертикална повезаност
Физичко и здравствено васпитање	Математика	Спорт и спортске дисциплине Облици спортских игралишта и њихових појединих делова, реквизити, формације за вежбање	Кругобим и површина, рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података	Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања обрада података
	Биологија	Моторичке вештине, спортске	Грађа човечијег тела – Мишићни и нервни	МБИ

		дисциплине, плес Елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка Правилна исхрана Пружање прве помоћи	систем, систем органа за дисање Редовна исхрана - јеловник Повреде и прва помоћ	
	Информатика и рачунарство	Здравствено васпитањеММС Здрава исхрана и спортски начин живота Примена ИКТ-а у праћењу наставе на даљину.	Заштита здрављаММС Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геђети, обрада слика, Гугл мит, имејл	Мерења – статистика обрада података, ПП презентација
	Музичка култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета	Креативност покрета, развој слуш
	Ликовна култура	Моторичке вештине, спортске дисциплине, плес Вежбе обликовања, елементи атлетике, гимнастике, одбојке, фудсал, рукомет, кошарка, народне игре, валцер, ритмика	Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам	Временска орјентација

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гибкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђенаупутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Разред: ПЕТИ

Годишњи фонд часова: 36

Циљ наставе у 5. разреду јесте да ученици на примеру старозаветне историје уче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека, и поред тога што је то први човек Адам одбио да испуни. Бог је после греха првог човека променио начин остварења тог циља, али је циљ због кога је свет створен остао исти. Конкретна реализација тога циља почиње од избора Аврама и благосиљања јеврејског народа у њему, што означава почетак Цркве која има исту структуру као будуће Царство Божије.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		
1. УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада – 1 час	-Упознавање са садржајем програма и начином рада -ПРЕЛИМИНАРНА систематизација	- Ученик ће моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; - да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања.	- Дијалогска - Демонстративна - Разговор - Текстуална - Библија - Дидактички материјал	- слуша - пише - црта - говори - описује - гледа - размишља - усваја - сарађује - дискутује - ради пројекат	У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу	Процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема

						које ученици усвајају на часу и испитивањем Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика;	
2. РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА – 3 часа 2. Религија и култура старог света 3. Човек тражи Бога	-Религија и култура старог света -Човекова жеђ за Богом и вечним животом -Митови и легенде	• да именује неке политеистичке религије. • да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века					
3. ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ – 4 часа 4. Божије Откровење 5. Свето Писмо (настанак, подела)	- Божије Откровење -Свето Писмо (настанак, подела)	• да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од паганских божанстава; • да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; • да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка • да разликује Стари и Нови Завет • биће подстакнут да се					

		односи према Библији као светој књизи;					
4. СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА – 7 часова 6. Стварање света 7. Стварање човека 8. Прародитељски грех 9. Човек изван рајског врта	- Шестоднев -Стварање човека „по икони и подобију“ -Прародитељски грех -Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)	• да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије • да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле • да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан • биће подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; • да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; • да преприча неку од библијских прича до Аврама; • да повеже причу о Нојевој барци са Црквом • биће подстакнут на послушност као израз љубави према Богу;					
5. СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА– 7 часова 10. Аврам и Божији позив 11. Исак и његови синови 12. Праведни Јосиф 13. Мојсије 14. Пасха	-Аврам и Божији позив -Исак и његови синови -Праведни Јосиф -Мојсије -Пасха	• да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја • да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом • да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на излазак из Египта • да извуче моралну поуку из библијских приповести • да препозна старозаветне личности и					

		догађаје у православној иконографији.					
6. ЗАКОН БОЖИЈИ - 4 часа 15. На гори Синају 16. Десет Божјих заповести 17. Закон Божији као педагог за Христа	-Добијање Божијих заповести на гори Синају -Садржај Десет Божјих заповести - Смисао Декалога као припреме за Христа-	• да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; • да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божјих заповести; • да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу; • биће подстакнут да примени вредности Декалога у свом свакодневном животу.					
7. МЕСИЈАНСКА НАДА – 8 часова 18. "Земља меда и млека" 19. Цар Давид 20. Соломон и јерусалимски храм 21. Псалми Давидови 22. Старозаветни пророци 23. Месијанска нада ЕВАЛУАЦИЈА – 2 часа (1+1)	Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) - Цар Давид -Соломон и јерусалимски храм - Псалми Давидови - Старозаветни пророци -Месијанска нада	• да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана • да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи • да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства • знаће да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију • да наведе неке од старозаветних пророка • да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије • увидеће значај покајања и молитве као "жртве угодне Богу" на основу одељака поучних и пророчких књига					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Историја кроз учење о религијама старог света, митовима и легендама, потрази знања човека о Богу. Учење о историјским личностима.

Географија у контексту настанка места Св. Писма, локација на којима су се дешавале веома битни односи човека и Бога.
Биологија у контексту настанка човека, стварање света. Шта је човек, од чега се састоји са физичке стране, али и духовне.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Потребе у виду подршке, охрабривања, које им као вероучитељ пружам (уважавам).
Најефикасније методе и облици рада	Илустративно-демонстративне, рад у пару
Избор наставних средстава	Табла, креда, пројектор, иконе, Библија
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	Цркву, у виду приближавања ученика Богу.
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Молитва ученика, одлазак у оближњу цркву, гледање инспиративних православних цртаних филмова...
Могући застоји у раду	Незаинтересованост за рад ученика
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	Вероучитељ прилагођава темпо рада различитим образовним и васпитним потребама ученика
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Редовно праћење напретка у постигнућима ученика, начина учења, степена самосталности у раду, начина остварења сарадње у процесу учења са другим ученицима и других података о ученику важних за праћење.
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	

ПРЕДМЕТ: Руски језик

Разред: **5.**

Годишњи фонд часова:**72**

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Тема Број часова по теми	Садржаји	Исходи По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији	Начин остваривања исхода			Начин провере остварености исхода	Међупредметне компетенције
			Наставне методе, облик рада, наставна средства	Активност ученика	Активност наставника		

Поздрављање	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакт- та (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у). <i>Привет, Ира!</i> <i>Здравствуй, Витя</i> <i>Здравствуйте, Анна Ивановна!</i> <i>Добрый день, Виктор Павлович!</i> <i>Доброе утро! Добрый вечер! До завтра! До свидания! Как дела? Хорошо, спасибо. Нормально. Так себе. Ничего. Пока! Пока-пока!</i> (Интер)културни садржаји:формално и неформалнопоздрављање; устаљена правила учтивости; лична имена и имена по оцу (патрони-ми),надимци.	поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;	лна Вербална Аудитивна Монолошка Дијалогска Демонстративна Анализа текста групи - Рад у пару Уџбеник свеска CD Цртежи - Граматика руског језика	Текстуа - - - - - - - Рад у - - Радна - Аудио - Слике -	- Слуша, чита, бележи, доноси логичке закључке, преводи, понавља, реагује на захтеве, проналази тражене информације, поставља питања, одговара на питања, учествује у дијалогу	Помаже ученицима при изговору, наводи на самостално размишљање, мотивише ученике за рад, подстиче ученике на ангажовање - Објашњава, коментарише, исправља, саветује, усмерава, похваљује добро урађене вежбе - Приближава градиво ученицима, подстиче ученике на рад, помаже, похваљује свако залагање - Планира, припрема и организује рад на часу, пушта компакт диск, проверава, контролише - Партнер је у учењу - Прати ефекте сопственог рада и рада ученика - Обезбеђује ресурсе - Развија индивидуалне способности код ученик	Писмени задатак, диктат, граматичке вежбе, лексичке вежбе, рецитовање, усмено одговарање, провера домаћих задатака	Компетенција за целоживотно учење 2. Комуникација 3. Рад с подацима и информацијама 4. Дигитална компетенција 5. Решавање проблема 6. Сарадња 7. Одговорно учешће у демократском друштву 8. Одговоран однос према здрављу 9. Одговоран однос према околини 10. Естетичка компетенција
Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Иницирање	- представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;						

основних информација о другима	уознавања, посредовање у оознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читањекратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично). <i>Как тебя зовут? Меня зовут Ирина. Я Ирина. Кто это? Это Марина? Я Ирина, привет!Его зовут Виктор. Сколько ему лет? Ему 12 лет. Её зовут Анна. Очень приятно. Мне тоже. Это мой друг. Это моя подруга Лена, одноклассница. А это Зина. Она соседка. Это Анна Ивановна Иванова, учительница. Это мой двоюродный брат. Он из Белграда. Он из Сербии. Наташа из Москвы.</i> Личне заменице: я,						
---------------------------------------	---	--	--	--	--	--	--

	<i>ты, он/она, они</i> (номинатив, генитив и датив), Упитне заменице и прилози: <i>кто, как, сколько</i>. Показни прилог: <i>это</i>, Генитив именица с предлогом <i>из</i>. (Интер)културни садржаји: формално и неформално представљање; имена; имена по оцу, презимена и надимци; именовање сродства; именовање градова, земаља.						
Разумевање и давање једноставних упутстава и налога	Активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуни- кација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично). <i>Кто дежурный?</i> <i>Кого нет на уроке?</i> <i>Кто отсутствует?</i> <i>Открой(те)</i> <i>учебник/ рабочую тетрадь / тетрадь.</i> <i>Слушай(те) и повторяй(те)!</i> <i>Не кричите! Тихо!</i> <i>Выйди(те) к доске!</i> <i>Сотри(те) с доски!</i>	- разуме упутства и налоге и реагује на њих;					

	Откро-й(те) окно/дверь. Прослушай(те) песню! Прочитай(те) текст. Мы читали текст? Встань(те)! Садись! Садитесь! Мы на прошлом уроке прослушали песню? Заповедни начин фреквентних глагола (слушать/прослуша ть, чита- ть/прочитать, писать/написать, повторять/повтори ть, встать, сесть...), Прошло време фреквентних глагола. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости, песме.						
Исказивање правила понашања	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуни-кација у учионици – упутства и налози које размењују учесници у	- разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;					

	наставном процесу, упутства за игру и слично). Садржаји <i>Кто дежурный? Кого нет на уроке? Кто отсутствует? Открой(те) учебник/ рабочую тетрадь / тетрадь. Слушай(те) и повторяй(те)! Не кричите! Тихо! Выйди(те) к доске! Сотри(те) с доски! Откро- й(те) окно/дверь. Прослушай(те) песню! Прочитай(те) текст. Мы читали текст? Встань(те)! Садись! Садитесь! Мы на прошлом уроке прослушали песню?</i> Заповедни начин фреквентних глагола <i>(слушать/прослушать, читать/прочитать, писать/написать, повторять/повторить, встать, сесть...),</i> Прошло време фреквентних глагола. Интонација						
--	---	--	--	--	--	--	--

	упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости, песме.						
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности Исказивање молбе, захтева и захвалности	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку ак- тивност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање /одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најјед- ноставније изразе молби, захвалности, извињења. <i>Давай играть в футбол/баскетбол! Поиграем вместе? Приглашаю тебя ко мне на день рождения/вечеринку . Приходи ко мне на вече- ринку! Ты сможешь прийти ко мне на день рождения завтра в семь? Вечеринка у меня дома/в кафе. Спасибо за</i>	- разуме позив и реагује на њега; - упуту позив на заједничку активност; - разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упуту кратке и једноставне молбе и захтеве; - искаже и прихвати захвалност на једноставан начин;					

	<i>приглашение, я обязате- льно приду. К сожалению, я не смогу прийти. Извини, но я не смогу прийти. Вечеринка / день рождения, к сожалению, без меня.</i> Садашње време фреквентних глагола. Прва и друга конјугација. Заповедни начин фреквентних глагола. Акузатив и локатив именица с предлозима в/на. Дативименица с предлогом к Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: прикладно прихватање и одбијање позива, рођендани, прослава рођендана, игре.						
Честитање	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај;	- разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; - упуту једноставне честитке;					

	реаго- вање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику. <i>С днём рождения! Поздравляю тебя с днём рождения! С Новым годом! С Рождеством! С Днём защитника Отечества! С Восьмым марта! Счастливо! Желаю тебе/вам всего хорошего: здоровья, сча- стья, успеха. Тебе/вам тоже всего хорошего. Поздравляю с успехом! С приездом! Добро пожаловать!</i> Садашње време фреквентних глагола. Инструментал именица с предлогом с. (Интер)културни садржаји: најзначајнији празници и начин обеле- жавања / прославе.						
Описивање живих бића, предмета, места и појава	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића,	- разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; - опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;					

	предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава. Садржаји <i>Она высокая и стройная. У неё голубые глаза и длинные светлые волосы. Какие у тебя глаза? Какого цвета у тебя футболка? Она вкраснойрубашке. Уменястькошка. ЕёзовутМурка.Он амаленькая,белая.Настолеручка.Оназелёная.Унеёбольшой дом.Он красивый. На картинке – Москва, столица России. Это мой дом. Он большой и красивый.</i> Придеви. Род, број и слагање с именицама. Конструкције за изражавање посесивности: у+ ген. личних						
--	---	--	--	--	--	--	--

	заменица и именица (<i>у меня, у тебя, у неё, у него у нас, у вас, у них; у Ивана, у Ирины</i>). Присвојне заменице: <i>мой, твой, наш, ваш, их</i>. (Интер)културни садржаји: култура становања, однос према живој и неживој природи.						
Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима Садржаји <i>Что делает Витя? Он делает уроки. Ира читает газету/журнал. Сетрѐнка ходит в садик. Саша по понедельникам ездит на тренировки по футболу. Вика и Макс помогают маме по дому. Ира встаёт обычно в восемь</i>	- разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих; - опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; - опише шта уме/не уме да (у)ради;					

	<i>утра. Уроки начинаются в девять. Каждый день Миша гуляет с собакой. Утром мы вместе завтракаем. Папа возвращается с работы. Он стоит в пробке.</i> Глаголи кретања (садашње време): <i>идти/ходить, ехать/ездить, лететь/летать.</i> Садашње време фреквентних глагола. Прилози за време: <i>утром, днём, вечером.</i> (Интер)културни садржаји: радно време, разонода, живот породице						
Исказивање потреба, осета и осећања	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима осећањима; саопштавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа. Садржаји <i>Мне хочется есть. Брату хочется пить. Мне холодно.</i>	- разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;					

	<i>Тебе сделать бутерброд? Налить сестре воды? У меня болит зуб. Хочешь кушать? Нет, спасибо, не хочу.</i> Безличне реченице. Глагол <i>хотеть</i>. Датив личних заменица и именица. Интонација упитних исказа без упитне речи. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; употреба емотикона.						
Исказивање просторних односа и величина	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писа- но тражење и давање информација о сналажењу / оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп). Садржаји <i>Где окно? На стене. Где рюкзак?</i>	- разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; - опише непосредни простор у којем се креће;					

	<i>Под столом. Где картина? Над доской. Скажите, пожалуйста, как дойти до Большого театра? Те- атр недалеко. Идите сначала прямо, а потом налево. Слева театр.</i> Генитив, инструментал и локатив с предлозима. Прилози за правац и место: <i>прямо, налево, направо, слева, справа, недалеко, напротив.</i> (Интер)културни садржаји: јавни простор, култура становања.						
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/железничког станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике);	- разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; - тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену;					

	усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама. Садржаји <i>Который час?</i> <i>Пять часов. Когда ты встаёшь? Я встаю в восемь часов. Во сколько начинается первый урок? Первый урок начинается в девять. Какая погода сегодня? Идёт дождь. Какое сегодня число? Второе мая. Какая погода на улице? Холодно? Когда ты едешь в Россию?</i>Садашње време најfreквентнијих глагола. Садашње време у значењу будућег.Глаголи кретања: <i>идти/ходить; ехать/ездить.</i> Бројеви 1–20.Облици <i>час, часа, часов</i> уз бројеве до 12. Интонација упитних исказа без упитне речи.). (Интер)културни садржаји: клима, разговорремену, географске-						
--	---	--	--	--	--	--	--

	дестинације.						
Изражавање количине и бројева	Језичке активности у комуникативним ситуацијама Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином и бројевима (новчани износ, узраст, време, број телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са бројевима до 100 Садржаји <i>Сколько мальчиков, сколько девочек в классе? В классе 12 мальчиков и 15 девочек. Сколько тебе лет? Мне 15 лет. Который час? Пять часовые две минуты У нас в школе есть гардероб. У Виктора нет собаки. Упитне заменице. Основни бројеви (1–100).</i> (Интер)културни садржаји: друштвено окружење, путовања.	- разуме једноставне изразе који се односе на количину (број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих; - тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима; - изрази присуство и одсуство некога или нечега;					

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: Први страни језик, Српски језик и књижевност

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Које су специфичне потребе ученика и како их уважавам	Диференцирани задаци кроз уџбеник и радну свеску који се користи у настави
Најефикасније методе и облици рада	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад -материјал са интернета; - е-уџбеник
Избор наставних средстава	У свим разредима користе се уџбенички комплети „Орбита“, друго издање, издавачке куће Завод за уџбенике и наставна средства
Које потенцијале локалне средине ћу користити и како	/
Активности и стратегије за мотивисање ученика	Дозвољавање напредовања по сопственом темпу; рад на добрим особинама ученика; безбедна средина; самоевалуација; развијање креативности; награда и казна
Могући застоји у раду	/
Темпо рада приликом реализације појединих наставних тема/ специфичности	/
Праћење напредовања ученика/начин, време, критеријуми праћења	Пратим темпо напредовања ученика и где је потребно задржавам се дуже од планираног или брже прелазим садржаје,; критеријуми за праћење: активност на часу, уредност при изради домаћих задатака, усвајање граматике и вокабулара, способност разумевања и преношења поруке, медијација
Остале специфичности школе које могу да утичу на остваривање наставног процеса	Рад у једној смени пружа ученицима могућност боље организације времена за учење и напредовање

СТАНДАРДИ ОБРАЗОВНИХ ПОСТИГНУЋА

Наставни предмет: Руски језик

Разред: пети

Назив наставне теме	Стандарди образовних постигнућа по нивоима		
	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
	Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневни културни језика којиуче, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба културе језика којиуче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика којиуче, основне сличности и разлике између своје и стране културе. Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и	Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових изрaza и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневни културни језика којиуче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика којиуче.	Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1) Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативно ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика којиуче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и

примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селекују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције које се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На	Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и	заједница циљног језика у свету и њихову везу савластитом културом. Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2) Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селекују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену. Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3) Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасто и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз
--	---	---

	најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичну стратегију учења и рада.	давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основну стратегију учења и рада.	успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика коју уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (култура) језика коју уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватну стратегију учења и рада.
--	---	--	--

В) СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ПРЕДМЕТ : ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

РАЗРЕД: 5.

БРОЈ ЧАСОВА : 36

Циљ учења слободне наставне активности *Вежбањем до здравља* је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове и вредности од значаја за одговоран однос према сопственом здрављу, физичком вежбању и здравим животним навикама.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја
– Компетенција за целоживотно учење – Комуникација – Рад са подацима и информацијама – Дигитална компетенција – Решавање проблема – Сарадња – Одговоран однос према здрављу – Одговоран однос према околини – Одговорно учешће у демократском друштву	– дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље; – упореди специфичности вежбања у спорту и ван спорта; – разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима; – има увид у сопствене разлоге вежбања и истрајава у вежбању; – препозна ситуације у којима не сме да вежба; – препозна утицај различитих вежбања на физички изглед и здравље; – повеже позитиван и негативан утицај вежбања на имунитет; – поштује еколошка правила у средини где вежба; – правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у	ВЕЖБАЊЕ, ЗДРАВЉЕ И ЖИВОТНА СРЕДИНА Појам и врсте здравља, начини његовог праћења. Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско здравље – кости, зглобови, мишићи. Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ.

	вежбању; – критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање; – користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед; – разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела; – препозна ризике гојазности и мршавости; – наведе принципе правилне исхране и примењује их у свом свакодневном животу; – критички се односи према рекламираним производима животних намирница; – аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета; – доведе у везу вежбање са правима детета; – аргументује значај вежбања после болести и неких повреда; – поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наведе примере равноправности и неравноправности у спорту; – преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на седење код куће за компјутером.	ИСХРАНА И ВЕЖБАЊЕ Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница у вежбању. Гојазност и мршавост – ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају, а треба их избегавати. Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања. ВЕЖБАЊЕ И ФИЗИЧКИ ИЗГЛЕД Идеал физичког изгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и њихови ефекти на здравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед. У ВЕЖБАЊУ ЈЕДНАКИ Остваривање права детета на раст, развој, здрав живот и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама. Доступност опреме и простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особе са сметњама у развоју и особе са инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.
--	--	---

Г) ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

БРОЈ ЧАСОВА : 36

ЦИЉ : - Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције-успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима;

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА
----------	--------	-----------------	----------

			СРЕДСТВА
1. Избор одбора одељења, представника за Одбор Заједнице ученика школе, упознавање са планом и календаром рада 2. Упознавање са кућним редом школе и доношење кућних правила понашања 3. Буквар дечијих права – однос права и одговорности 4. Доношење одељењских правила 5. У сусрет Дечјој недељи 6. Понашање ученика на часу и ваншколским активностима 7. Хумани односи међу људима 8. Шта је све насиље 9. Како реагујемо на насиље 10. Писана и неписана правила 11. Како се доносе правила 12. Наша су правила 13. Та тешка реч извини 14. Редифинисање одељењских правила и договор о реституцији 15. Другарство и пријатељство је . . . 16. Шта кажем и како ме разумеју * 17. Методе учења за побољшање успеха 18. Свети Сава – српски просветитељ 19. Колико се познајемо са родитељима 20. Школа без насиља : Правилна комуникација 21. Дан љубави – прва заљубљеност. 22. Понашање у позоришту, биоскопу . . 23. Разговор и решавање актуелних проблема у одељењу 24. Моје место моћи 25. Сарадња у групи 26. Интересовања и избор занимања 27. Светски дан здравља – здравље је . . . 28. Болести зависности – пушење* 29. Поштујмо достојанство личности другог пола 30. Остваривање увида у редовност похађања наставе 31. Највише волим да учим на следећи начин . . . 32. Шта читам кад не учим 33. Чистоћа школе и школског дворишта 34. Кад је неко у невољи ја . . . 35. Ове школске године научио сам 36. Анализа рада наше одељењске заједнице и договор о раду у следећој школској години	- Упознавање ученика са дечијим правима и обавезама. - Упознавање са Правилницима Установе - Успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима. -Подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу. - Подстицање и развијање истраживачких активности деце. -Подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања. - Развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других. - Упознавање са психофизичким променама у пубертету - Подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика. - Подстицање групног рада, споразумевања и сарадње. - Развијање комуникативне способности са вршњацима и одраслима. - Развијање креативног истраживања. - Подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне - Амбијентално учење - Цртање - Певање - Презентација - Радионице - Демонстрација (показивање) - Разговор - Учење по моделу - Истраживање - Израда плаката	- Фотографије - Слике -Постери -Плакати - Краћи текстови - Правилници Установе - Буквар дечјих права - Дидактички материјали

--	--	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик и књижевност - Ликовна култура - Музичка култура - Верска настава - Физичко васпитање - Здравствено васпитање - Биологија - Историја - Географија	- Слуша - Дискутује - Посматра - Учествоје у интерактивном раду - Упоређује - Процењује - Сарађује - Креира - Истражује - Комуницира са другима - Презентује	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Преноси информације - Даје упутства - Мотивише - Омогућава примену наученог - Формира групе - Упознаје индивидуалне способности ученика - Прати ефекте сопственог рада - Прати ефекте рада ученика - Води циљни разговор - Координира	- Ученици - Наставници - Родитељи - Природна и друштвена средина - Предмети из окружења - Искуство ученика - Дидактички материјал - Стручна литература - Окружење	- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Верска настава - Физичко васпитање - Здравствено васпитање - Биологија - Историја - Географија

ДОДАТНА НАСТАВА

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ - ДОДАТНА НАСТАВА

БРОЈ ЧАСОВА :36

ЦИЉ: Продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе (књижевност, језик, култура изражавања, филмска и сценска уметност). За додатни рад опредељују се ученици V разреда изнадпросечних способности и посебних интересовања за наставу српског језика. Подстицање на стваралачки рад и упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања. Образовни стандард за додатну наставу је напредни ниво.

ТЕМА / САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност Језик Језичка култура	користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи; чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом;	Интерактивна Монолог Дијалог Перцептивне Демонстрација Учење по моделу Учење путем открића Решавање проблема кроз	Мултимедијална средства Правопис Речници Језички приручници - фломастери

	разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста; разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен; тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту; локализује књижевна дела из обавезног школског програма; разликује етапе драмске радње; разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта; разликује облике казивања (форме приповедања); идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију; анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста; – уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела; критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став; доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текст препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима разликује граматички и логички субјекат; разликује сложени глаголски предикат примени основна правила конгруенције у реченици; доследно примени правописну норму; – говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;	реалне ситуације Трагање за одговорима Методe писаних радова -Пројектна настава	
--	---	---	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		

- Историја - Ликовна култура - Музичка култура - Географија - Веронаука - Страни језици	- Слуша - Пише - Говори - Описује - Гледа - Измишља - Размишља	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - Прати ефекте сопственог рада и рада ученика	- Природна и друштвена средина - Наставни средства	- Ученици - Наставници - Родитељи - педагог
--	--	---	---	--

ПРЕДМЕТ : енглески језик (додатна настава)

РАЗРЕД: пети

ЦИЉ : Циљ наставе страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	ЗАДАЦИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Комуникативне функције Интеркултурни садржаји	- надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе и допринос развоју међупредметних исхода - унапређивање различитих способности - унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...);	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад	материјал са интернета

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, обезбеђује материјал, усмерава интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..		Предметни наставник

ПРЕДМЕТ: Географија – додатна настава

РАЗРЕД: 5.

ЦИЉ : : Додатни рад је планиран за заинтересоване и талентоване ученике, за стицање знања већег обима, израду и представљање презентација географских појава и процеса, размену мишљења и извођење закључака о географским одликама различитог типа.

ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Елементи физичке географије 2.Планета Земља	Да ученици стекну додатно знање о карактеристикама литосфере, атмосфере, хидросфере и биосфере	Монолошка, дијалoшка, комбинована	Географска карта, пројектор, фотографије

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
Биологија, екологија, физика, математика	посматрају, -разговарају, -описују, -упоређују - уочавају - закључују - препознају	-упућује - подстиче на размишљање, логичко закључивање и упоређивање - подстиче на радозналост и самостални рад - одговара на питања		Наставник биологије Наставник физике

ПРЕДМЕТ : руски језик (додатна настава)

РАЗРЕД: пети

ЦИЉ : Циљ наставе страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

САДРЖАЈИ	ЗАДАЦИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Комуникативне функције Интеркултурни садржаји	- надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе и допринос развоју међупредметних исхода - унапређивање различитих способности - унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...);	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад	материјал са интернета

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, обезбеђује материјал, усмерава интеракцијски однос у учионици, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..		предметни наставник

ПРЕДМЕТ : Биологија – додатна настава

РАЗРЕД: Пети

ЦИЉ : Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање и жељу за новим сазнањима која превазилазе оквире предвиђене планом и програмом, са циљем повезивања и примене научеог у свакодневном животу.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
----------	--------	-----------------	-------------------

- Особине живих бића. - Једноћелијски и вишећелијски организми. - Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). - Храна као извор енергије и градивних супстанци. - Дисање као размена гасова у различитим срединама. - Излучивање. - Надражљивост. - Покретљивост – кретање. - Размножавање: бесполно и полно. - Раст и развиће. Дужина живота. - Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост. - Живот у води: изглед, прилагођености на начин живота. - Живот на копну: изглед, прилагођености на начин живота. - Живот под земљом: изглед, прилагођености на начин живота. - Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију. – Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. – Заштита живих бића и животне средине. – Пројекат очувања природе у мом крају. - Здрава исхрана и унос воде. - Енергетски напици. - Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. - Физичка активност и здравље.	- Истражује особине живих бића према упутствима. - Одабира макроморфолошки видљиве особине важне за класификацију. - Идентификује прилагођености на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење. - Једноставним цртежом приказује биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље. - Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; - Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи закључке; - Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - Поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - Предлаже акције - бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин. - Илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;	Дијалогска, монолошка, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима, теренски рад.	Свеска, прибор за писање, прибор за бојење, лупа, уџбеник за пети разред.
--	---	---	--

	- Идентификује елементе здрог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.		
--	--	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученици	б) Наставник		
Природа и друштво Свет око нас Чувари природе Географија	Слушају, питају, закључују, пишу, цртају и обележавају цртеже, решавају задатке, користе литературу...	Учи ученике да примењују стечена знања. Објашњава појаве у природи. Повезује теорију са праксом. Развија партнерски однос код ученика кроз рад у пару. Упућује ученике на истраживачки рад. Подстиче ученике да повезују стечена знања из свих предмета.	-Ученици - Наставници - Искуство ученика - Родитељи - Природна и друштвена средина	- Ученици - Наставници - Родитељи - Педагог

ДОПУНСКА НАСТАВА

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК - ДОПУНСКА НАСТАВА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ЦИЉ : Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Књижевност	– разликује књижевни и некњижевни текст;	Интерактивна	Мултимедијална средства

Језик Језичка култура	– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности; – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији; - компетенција; – разликује променљиве речи од непроменљивих; – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деκлинацију; – разликује основне функције и значења падежа; – употребљава падежне облике – употребљава глаголске облике – разликује основне реченичне чланове (– доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; - састављеног и растављеног писања речи; - интерпункцијских знакова; – користи правопис (школско издање); – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште; – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке;	Монолог Дијалог Перцептивне Демонстрација Учење по моделу Учење путем открића Решавање проблема кроз реалне ситуације Трагање за одговорима Методe писаних радова -Пројектна настава	Правопис Речници Језички приручници - фломастери
----------------------------------	--	---	---

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
Страни језици Историја Географија Музичка култура Ликовна култура Грађанско васпитање Верска настава	Слушање - читање - Писање Описивање - Гледање Измишљање Размишљање Рецитовање Причање, препричавање и описивање. - Користи изворе информација	- Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Реализује - Објашњава - Демонстрира - Даје упутства - Обезбеђује ресурсе - Партнер у учењу - Прати ефекте сопственог рада и рада ученика	Ученици Наставници Родитељи Учионица Дидактичка средства Уџбеници - Искуство ученика -Икт	Ученици Наставници Родитељи - Друштвена средина

ПРЕДМЕТ : енглески језик (допунска настава)

РАЗРЕД: пети

ЦИЉ : Циљ наставе страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

САДРЖАЈИ	ЗАДАЦИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Комуникативне функције Интеркултурни садржаји	Пружање додатне подршке ученицима који имају мањих потешкоћа са савлађивањем градива на часовима редовне наставе	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад	материјал са интернета

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
	Активно слуша, повезује	Објашњава, усмерава		предметни наставник

	појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	интеракцијски однос у учioniци, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..		
--	---	--	--	--

ПРЕДМЕТ : Руски језик (допунска настава)

РАЗРЕД: пети

ЦИЉ : Циљ наставе страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

САДРЖАЈИ	ЗАДАЦИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
Комуникативне функције Интеркултурни садржаји	Пружање додатне подршке ученицима који имају мањих потешкоћа са савлађивањем градива на часовима редовне наставе	демонстрација; -кооперативно; -интеракција. -дијалог; -игра; -индивидуално. - фронтално -групни рад	материјал са интернета

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		

	Активно слуша, повезује појмове, чита, доноси логичке закључке, преписује, бележи, разговара, развија логичко размишљање, изводи закључке, сарађује у пару и групи...	Објашњава, усмерава интеракцијски однос у учионици, помаже, похваљује, мотивише ученике на рад, надгледа, исправља..		предметни наставник
--	---	--	--	------------------------

ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА– ДОПУНСКА НАСТАВА

РАЗРЕД: 5.

ЦИЉ:

Садржај програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма	Активности у образовно-васпитном раду
1. Елементи физичке географије	2	-Остварити континуитет са претходним градивом -методом демонстрације објашњавање васине и васионских тела	- цртају распоред планета у Сунчевом систему -показују на карти Света океане и континенте

ПРЕДМЕТ:Математика – допунска настава

РАЗРЕД: Пети

ЦИЉ : Пружање индивидуалне помоћи ученицима који спорије и са тешкоћом усвајају наставно градиво на редовној настави, мотивисање ученика за улагање додатног напора, развијање самосталности ученика у раду, развијање радних навика.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – израчуна вредност једноставнијег бројевог израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева); – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у	-метод решавања проблема -вербалнотекстуални метод - илустративнодемонстративни метод	учбеник, збирка, табла, маркери, радни листови, прибор за геометрију

	скупу природних бројева); – примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама; – разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце; – одреди и примени НЗС и НЗД: – изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке, правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу.		
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; – опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг; – нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; – упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски; – преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; правилно користи геометријски прибор.		
УГАО	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са		

	паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; – нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор; – измери дати угао и нацрта угао задате мере; – упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно; реши једноставан задатак применом основних својстава паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова).		
РАЗЛОМЦИ	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке у оба записа и преводи их из једног записа у други запис; – одреди месну вредност цифре у запису децималног броја; – заокружи број и процени грешку заокруживања; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; – одреди проценат дате величине; – примени размеру у једноставним реалним ситуацијама; – примени аритметичку средину датих бројева; – сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и, по потреби, користи калкулатор или расположиви софтвер.		

ОСНАСИМЕТРИЈА	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – идентификује оносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије; – симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор; – конструише симетралу дужи и симетралу угла и примењује њихова својства; – конструише праву која је нормална на дату праву или је паралелна датој правој.		
---------------	---	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
-ликовна култура - техничко и информатичко образовање -физика	-уочавање -повезивање -обележавање -демонстрација решења -увежбавање -упоређивање -математичко изражавање -постављање питања -решавање проблема у групи или самостално	-организовање наставног процеса -реализација наставног процеса -мотивација ученика -праћење напредовања сваког ученика -партнер у педагошкој комуникацији		

ПРЕДМЕТ : Биологија – допунска настава

РАЗРЕД: Пети

ЦИЉ : Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
- Жива бића, нежива природа и биологија.	- Истражује особине живих бића према упутствима наставника.	Дијалогска, монолошка,	Свеска, прибор за писање,

- Особине живих бића. - Једноћелијски и вишећелијски организми. - Основе класификације. - Исхрана. - Дисање . - Излучивање. - Надражљивост. - Покретљивост – кретање. - Размножавање. - Раст и развиће. - Живот у воденој и копненој средини: - Живот у води: изглед, прилагођености на начин живота. - Живот на копну: изглед прилагођености на начин живота. - Живот под земљом: изглед, прилагођености на начин живота. - Преношење особина са родитеља на потомке. - Разлике родитеља и потомака. -Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. - Жива бића из непосредног окружења. - Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. - Заштита живих бића и животне средине. - Значај врста за човека. - Здрава исхрана и унос воде. - Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. - Физичка активност и здравље. - Промене у пубертету.	- Групише жива бића према њиховим заједничким особинама. -Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине. - Једноставним цртежом приказује биолошке објекте. - Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи закључке; - Разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - Доводи у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - Прави разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима.	прибор за бојење, лупа, уџбеник за пети разред.
--	---	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
Природа и друштво Свет око нас Чувари природе Географија	Посматрање, навођење примера уз помоћ наставника, закључивање, учествовање у анализи и	Планирање и организација, бирање садржаја и реализација истих, објашњавање,	-Ученици - Наставници - Искуство ученика - Родитељи	- Ученици - Наставници - Родитељи - Педагог

	решавању једноставних задатака, писање, цртање и обележавање цртежа.	показивање, навођење примера, давање додатних објашњења, давање упутстава, постављање питања, праћење ефеката свог рада и рада ученика, усмеравање и подстицање ученика.	- Природна и друштвена средина	
--	--	---	--------------------------------	--

Д) ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ПРЕДМЕТ : СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ - ДРАМСКА СЕКЦИЈА БРОЈ ЧАСОВА : 36

ЦИЉ: Драмска секција тежи да ученике упозна са културом говора, понашања на сцени и ван ње. Чланови ове секције оспособљавају се за обављање сценских задатака (рецитовање, глума, вођење програма). Циљ секције је да помогне ученицима у развијању њихових посебних потенцијала, осећаја самопоуздања, говорних и изражајних способности и вештина, маште и креативности, јача друштвену свест и осећај одговорности учећи их начину конкретне сарадње и уважавању других.

ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1. Формирање секције и договор о раду 2. План рада за текућу школску годину 3. Договор око реализације програма за Дан школе 4. Посета позоришту 5. Разговор о одгледаној представи 6. Читачка проба (рад за столом) 7. Читачка проба (читање по улогама) 8. Генерална проба 9. Премијера - Дан школе 10. Проучавање драмских текстова (о позоришној уметности) 11. Избор новог текста за драмску игру 12. Подела улога 13. Читачка проба (рад за столом) 14. Читачка проба (анализа ликова) 15. Читачка проба (основна идеја) 16. Читачка проба (читање по улогама)	• упознати су са културом драмског стваралаштва, • упознати су са основама драмског истраживања, • развијена су стваралачке способности, • обogaђена и развијена машта и креативан начина мишљења, • развијена је способност за концентрацију и способност за јавне наступе, • стечена је способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, • стечено су искуства и навика за колективни живот и рад, • развијено је опажање, размишљања и слободно изражавања, • емоционално сазревање (емотивни и сазнајни развој) • развијене су критичке способности, • развијена је самоконтрола, досетљивост...	Стваралачка Разговорна - дијалогска Текстуална Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Сарадња Монолошка	Читанка Разни драмски текстови Одговарајући реквизити

17. Распоредна проба: груписање лица и ствари на сцени 18. Распоредна проба: вежбе покрета и гестова 19. Генерална проба 20. Учешће секције на прослави Дана Светог Саве 21. Одабир новог текста 22. Подела улога 23. Читачка проба (рад за столом) 24. Читачка проба (анализа ликова) 25. Читачка проба (основна идеја) 26. Читачка проба (читање по улогама) 27. Распоредна проба: груписање лица и ствари на сцени 28. Распоредна проба: вежбе покрета и гестова 29. Распоредна проба: сценске радње 30. Распоредна проба: вежбе ритма и темпа 31. Распоредна проба: костими и маске 32. Проба 33. Генерална проба 34. Учешће на такмичењу 35. Анализа рада драмске секције 36. Разматрање извештаја о раду секције: (ученици сами пишу и сређују албум са фотографијама, предлажу садржаје за досије школе)	• подстицање интересовања за истраживање Доказано је да се дете у ваннаставним активностима потврђује као стваралац, а кроз емотивну ангажованост у драми касније показује боље успехе у учењу и памћењу стичући способност флексибилне и стваралачке личности		
--	--	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
• музичка култура • ликовна култура • физичко васпитање • информатика • страни језици	• слуша • учи • примењује научено • активно учествује у раду	• предаје • објашњава • мотивише ученике на рад	• ученици • наставници • родитељи • искуство ученика • друштвена средина • компјутер	• наставници • педагог • ученици • родитељи

ПРЕДМЕТ : СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ (Рецитаторска секција)**БРОЈ ЧАСОВА : _36**

ЦИЉ : Проучавање уметничког дела јесте да ученик разуме и осети његову уметничку вредност.Изражајна интерпретација текста-рецитовање-подстиче их на то да уметничко дело говори кроз њих.Рецитовање као специфични облик комуникације између публике и песника,књиге и читалаца.

САДРЖАЈИ	ЗАДАЦИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.Формирање секције 2.Чиниоци изражајног казивања 3.Избор анализе садржаја поводом дана школе 4.Избор анализе садржаја поводом дана школе 5.Чиниоци изражајног казивања 6. Чиниоци изражајног казивања 7.Акценатске вежбе 8. Акценатске вежбе 9.Обрада изабране песме 10. Обрада изабране песме 11.Вежбе интонације 12..Вежбе интензитета 13..Паузе у рецитовању,понабљање и рефрени 14.Вежба темпа мимике и гестикулације 15.Увежбавање за наступ 16.Припрема за наступ поводом школске свечаности 17.Увежбавање наступа 18.Увежбавање за наступ 19.Генерална проба пред наступ 20.Прослава Дана школе 21.Анализа прославе Дана школе 22.Избор садржаја за прославу Светог Саве 23. Избор садржаја за прославу Светог Саве 24.Увежбавање наступа 25. Увежбавање наступа 26.Генерална проба 27.Свети Сава- школска слава 28.Анализа прославе Свети Сава 29..Припрема за такмичење у рецитовању 30.Увежбавање наступа за такмичење 31.Одабир деце за такмичење 32.Увежбавање наступа 33.Општинско такмичење рецитатора	- уознавање са културом рецитовања - уознавање са основама рецитовања и њеним вредностима - развијање стваралачке способности, - богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења, - развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе, - стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања, - стицање искуства и навика за колективни живот и рад, - развој опажања, размишљања и слободног изражавања, - емоционално сазревање (емотивни и сазнајни развој) - развијање критичке способности, - развијање самоконтроле, досетљивости... - подстицање интересовања за истраживање Доказано је да се дете у ваннаставним активностима потврђује као стваралац, зато ученицима не треба наметати модел рецитовања,већ им треба помоћи да кроз доживљај текста пронађу свој говорни облик песме.	Стваралачка Разговорна-дијалогска Текстуална Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Сарадња Монолошка	Читанка Књиге поезије Одговарајући реквизити

34.Такмичење у рецитовању 35.Анализа општинског такмичења 36.Анализа рада секције			
---	--	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
-музичка култура -ликовна култура -физичко и здравствено васпитањеваспитање -информатика и рачунарство -страни језици	-слуша -учи -примењује научено - активно учествује у раду	-показује -објашњава -мотивише ученике на рад	-ученици -наставници -родитељи -искуство ученика -друштвена средина - рачунар	-наставници -педагог -ученици Родитељи

ПРЕДМЕТ : Еколошка секција

БРОЈ ЧАСОВА : 18

ЦИЉЕВИ : - Упознавање ученика са природним појавама и процесима.

- Формирање еколошке свести код ученика.

- Мотивисање ученика да учествују у акцијама заштите, обнове и унапређења животне средине и хуманизација њиховог односа према природи.

- Разумевање повезаности и међусобне зависности живих бића и животне средине.

САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА
----------	--------	--------------------	----------------------

Упознавање ученика са планираним активностима Заштита озонског омотача Светски дан заштите животиња (4. октобар) Уређење школског дворишта Европски дан науке Уређење еколошког кутка у учионици Обележавање 1. децембра (Светски дан борбе против СИДЕ). Светски дан планина Еколошке поруке Светски дан влажних станишта Угрожене животињске врсте, заштита - избор текстова Угрожене биљне врсте и њихова заштита – избор текстова. Светски дан шума (21. март) Уређивање „учионице у природи“ Дан планете Земље- 22. април Упознавање са лековитим биљем околине Светски дан биодиверзитета Анализа рада и активности током школске године	- Проширена су стечена знања о значају биљака у природи. - Развијена су интересовања за правилну негу биљака. - Укључени су у акције за заштиту биљака. - Развијена је свест о личном ангажовању у заштити животиња. - Развијен је здрав однос према себи и другима. - Препознају изворе загађивања и уочавају последице. - Развијена свест о значају личног ангажовања у очувању и унапређењу животне средине. - Схватили су значај рационалног коришћења природних богатстава. - Разумеју значај здравог начина живота.	Дијалогска, демонстративна, илустративна, групни рад, рад у паровима, теренски рад.	Блокови за цртање, прибор за бојење, маказе, лепак, селотејп, свеске, прибор за писање, хамер папир, лупа, налепнице, саксије за цвеће, земља за цвеће...
---	---	--	--

ОБРАЗОВНА ОБЛАСТ (КОРЕЛАЦИЈА)	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
Природа и друштво Свет око нас Чувари природе Географија Хемија Физика	-Посматрање, праћење и описивање појава, -Дијалог, -Закључивање, -Демонстрација, -Практичан рад	-Планира и организује -Бира садржаје и реализује исте -Објашњава -Поставља питања -Демонстрира -Даје упутства -Обезбеђује ресурсе -Прати ефекте свог рада и рада ученика	-Ученици - Наставници - Искуство ученика - Родитељи - Природна и друштвена средина	- Ученици - Наставници - Родитељи - Педагог